

HUMANISTISKA
OCH TEOLOGISKA
FAKULTETERNA

Politikers avhumanisering av 'gängkriminella'

En diskursanalys av politiska debatter om gängkriminaliteten.

Emelie Rajala

AVD. FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
HISTORISKA INSTITUTIONEN
Kurskod: MRSK62
Termin: Vårterminen 2023
Handledare: Karin Zackari
Omfång: 14 835 ord

Abstract

Politicians' dehumanization of 'gang criminals': A discourse analysis of political debates about gang criminality.

Against the background of gang criminality's large media and political space, this essay aims to investigate whether the political debate about gang criminality dehumanizes 'gang criminals'. Politicians have power over people's perceptions of problems and the people they affect, therefore politicians' discourse about a vulnerable group is an important object of analysis. An increasingly repressive debate about 'gang criminals' gives meaning to examining the existence of dehumanization as a consequence. With a discourse analysis of nine oral debates, two questions are answered: Are politicians' discourse about 'gang criminals' dehumanizing? In that case, how? And how do the politicians relate to the fact that even children are 'gang criminals'?

Using Nick Haslam's theory of dehumanization, the research found that the hegemonic discourse about 'gang criminals' contains dehumanization through the attribution of inhuman characteristics. Despite the presence of counter-discourses, 'gang criminals' appear as immigrant boys who would rather shoot each other to death and earn large sums of money than be part of society. Despite the young age of many gang criminals, an offensive stance is taken with a focus on harsh punishments. Children are not seen as children.

Keywords: Nick Haslam, dehumanization, gang criminality, gang criminals, gang criminal children, politicians' discourse

Abstract

Mot bakgrund av gängkriminalitetens stora mediala och politiska utrymme syftar denna uppsats till att undersöka ifall den politiska debatten om gängkriminalitet avhumaniserar 'gängkriminella'. Politiker besitter makt över människors uppfattningar om problem och människorna de berör, därför utgör politikens språkanvändning kring en utsatt grupp ett viktigt analysföremål. En allt repressivare debatt om 'gängkriminella' ger mening till att undersöka förekomsten av avhumanisering som konsekvens. Med en diskursanalys av nio muntliga debatter besvaras två frågeställningar: Är riksdagspartiers diskurs om 'gängkriminella' avhumaniserande? I så fall hur? Och hur förhåller sig politikerna till att även barn är 'gängkriminella'?

Med hjälp av Nick Haslams teori om avhumanisering fann undersökningen att den hegemoniska diskursen om 'gängkriminella' innehåller avhumanisering genom ett tillskrivande av omänskliga egenskaper. Trots förekomsten av motdiskurser framstår 'gängkriminella' som invandrapojkar som hellre skjuter ihjäl varandra och tjänar stora summor pengar än är en del av samhället. Oaktat många gängkriminellas unga ålder intas en offensiv ställning med fokus på hårda bestraffningar. Barn ses inte som barn.

Nyckelord: Nick Haslam, avhumanisering, gängkriminalitet, gängkriminella, gängkriminella barn, politikens diskurs

Innehållsförteckning

Abstract	2
1. Inledning	5
1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	6
1.2. Begreppet gängkriminalitet.....	8
1.3. Material och avgränsningar.....	12
1.4. Forskningsetiska bedömningar.....	15
2. Litteraturoversikt och tidigare forskning	17
2.1 Avhumanisering och dess effekter	17
2.2 Diskursen om gängkriminella	19
2.3 (Kriminella) barns rättigheter.....	19
3. Teori och metod	21
3.1. Diskursteori.....	21
3.2. Nick Haslams teori om avhumanisering	22
3.3. Metod	26
4. Analys och resultat	27
4.1 Hänsynslöshet och grovhet	27
4.1.1 Motdiskurs: det handlar om mänskliga behov, inte att man är en kallblodig mördare..	28
4.2 Normer och värderingar	29
4.2.1 Motdiskurs: andra orsaker.....	30
4.2.2 Vi och dom.....	31
4.3 Agens och individualitet	33
4.3.1 Är det ett val?.....	34
4.4 Ytlighet och girighet	35
4.4.1 Förövare eller offer?.....	36
4.4.2 Att vara förlorad (eller att förtjäna lidande)	37
4.5 Tas det hänsyn till att det handlar om barn?	39
5. Resultat och diskussion	42
5.1. Sammanfattning av resultat.....	42
5.2. Diskussion.....	42
6. Sammanfattning	45
7. Referenser	46

1. Inledning

Gängkriminalitet blev en stor fråga inför riksdagsvalet 2022, och den politiska likväl som övriga samhällsdebatten fortsätter att fokusera mycket på det. Det följer av att Sverige sedan mitten av 00-talet befinner sig i en utveckling av ökat dödligt skjutvapenvåld, där det bara mellan 2021 och 2022 ökade med 18 fall, från 45 dödliga skjutningar till 63.¹ Denna ökning är enligt forskning starkt förknippad med kriminella miljöer i utsatta områden, närmare bestämt åtta av tio dödliga skjutningar i Sverige sker inom kriminell miljö. Det är alltså skjutningar som sker bland unga män från utsatta områden, de har dessutom ofta kopplingar till droghandel.²

År 2022 uppgick antalet totala skjutningar till 391 stycken och fram till den 17 april under 2023 har redan 102 skjutningar registrerats.³ Det har inneburit ett stort mediautrymme där nyhetsmedier på daglig basis rapporterar om ytterligare skjutningar, och sprängningar. År 2022 utfördes 90 detonationer och fram till den 15 april i år är antalet detonationer redan uppe i 52 stycken.⁴

I samband med den ökande medierapporteringen har flera varnat för dess avhumaniserande effekter, där till exempel Kollektiv Sorg, en kampanj som förmänskligar människor i orter som påverkas av skjutningar, skriver:

Gång på gång rapporterar media om det som händer i våra förorter, men aldrig om hur de här händelserna tillhörde ett liv. Att de drabbade var mer än bara siffror, att de var människor med familj, framtidsmål, drömmar och berättelser.⁵

Skjutningarna och sprängningarna har även fått politiker att reagera. Framför allt den högra sidan har gått ut med en hård retorik som kulminerade i Tidöavtalet. Offensiva förslag som dubbla straff, visitationszoner, utvisningar av utlandsfödda

---

¹ Brå, *Konstaterade fall av dödligt våld 2022*. Stockholm: Brå, 2023, s. 4. [Konstaterade fall av dödligt våld - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).

² Brå, *Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder*. Stockholm: Brå, 2021, s. 9-10. [Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).

³ Polisen. Sprängningar och skjutningar – polisens arbete. *Polisen*. 2023, se bifogade dokument på webbsidan: ”2022, Bekräftade skjutningar per region och månad” och ”2023, Bekräftade skjutningar per region och månad till och med 17 april”. [Sprängningar och skjutningar | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).

⁴ Ibid, se bifogade dokument på webbsidan: ”2022, Sprängningar (allmänfarlig ödeläggelse) per region och månad” och ”2023, Sprängningar (allmänfarlig ödeläggelse) per region och månad till och med 15 april”.

⁵ Kollektiv Sorg. Kollektiv sorg – ett öppet brev mot gatuvåldet i Sverige. *Amnesty*. 2023. [Kollektiv Sorg - öppet brev - Amnesty Sverige](#) (Hämtad 2023-04-24).

och ungdomsfängelser har presenterats som lösningar på gängkriminaliteten.⁶ Moderaternas partiledare sade i ett tal att ”gängen är som Sveriges inhemska terrorister, den svenska staten ska bemöta och behandla dem därefter”.⁷

I den här uppsatsen ska jag just undersöka om svenska politiker genom språket avhumaniserar ’gängkriminella’ eftersom språkanvändningen påverkar hur ’gängkriminella’ förstås och bemöts. Mitt intresse för frågan väcktes när liberalernas partiledare uttryckte att ”dessa är lättkränkta människor, oempatiska människor och fullständigt hänsynslösa människor”⁸. Med tanke på politikernas makt att definiera hur någonting är för folket fick detta uttalande mig att vilja undersöka ifall politiska debatter över lag har målat upp en bild av människor i gängkriminell miljö på det här ensidiga sättet. Oavsett vad människor begår för handlingar så är de fortfarande människor. Evin Cetin skriver i *Mitt ibland oss*: ”någonstans måste det finnas en förklaring, inte en ursäkt men en förklaring”⁹ och för att finna den förklaringen verkar inte många politiker utgå ifrån den verklighet som de det berör befinner sig i.

I stället finns det indikationer på att Tidöpartierna har utnyttjat gängkriminaliteten för att rättfärdiga en sträng migrationspolitik,¹⁰ vilket innefattar en ovilja att förstå och en ignorans inför människors livsberättelser. I Tidöavtalet går det utläsa att problemet med gängkriminalitet inte enbart anses vara kriminaliteten, utan även olika nationaliteter och etniska härkomster.¹¹ Eftersom rasism är ett problem i Sverige som drabbar många finns det anledning att granska huruvida makthavare motarbetar eller reproducerar rasismens existens. Att undersöka om politiker avhumaniserar ’gängkriminella’ i den här uppsatsen fyller en sådan kritiskt granskande mening både när det kommer till rasism och synen på människor som skyldiga till sin egen misär, inklusive kriminalitet, över lag.

1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

Följande är ett stycke ur Diamant Salihus bok *Tills alla dör* som återberättar vad Khaled, en man som kämpat med att komma ifrån ett liv som delvis utgjordes av gängkriminalitet, sade vid en av deras träffar:

---

⁶ Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige, 2022, s. 19-21. Finns tillgänglig på: [Överenskommelse för Sverige | Moderaterna](#).

⁷ Johan Wikén. Ulf Kristersson (M): Gängen är Sveriges inhemska terrorister. *SVT Nyheter*. 2021. [Ulf Kristersson \(M\): Gängen är Sveriges inhemska terrorister | SVT Nyheter](#) (Hämtad 2023-04-24).

⁸ Statsrådsberedningen. Pressträff om regeringens 100 första dagar: Ny offensiv mot gängkriminalitet kopplat till Tidöavtalet. *Regeringskansliet*. 2023, se videoklipp ungefär minut 19:30. [Pressträff om regeringens 100 första dagar: Ny offensiv mot gängkriminalitet kopplat till Tidöavtalet - Regeringen.se](#) (Hämtad 2023-04-24).

⁹ Cetin, Evin och Liljestränd, Jens. *Mitt ibland oss*. Stockholm: Mondial, 2022, s. 12.

¹⁰ Nguyen, Nicole. *Det gängkriminella säkerhetsshotet*. Försvarshögskolan, 2022, s. 37.

¹¹ Nguyen, *Det gängkriminella säkerhetsshotet*.

»Vet du vad jag har insett?« säger han innan vi skiljs åt. »Det är egentligen ingen skillnad mellan kriminella och vanliga människor.«

Han pausar en stund innan han fortsätter.

»Det är bara att de vanliga låtsas som att de inte är en del av problemet.«¹²

Citatet vittnar om att det endast är 'gängkriminella' som skuldbeläggs för situationen. En sådan framställning möjliggörs bland annat genom om att ge sken av att kriminella är dåliga människor och inte att det kan bero på vilka förutsättningar en har. Denna problemframställning leder till att debatter exkluderar till exempel narkotikakonsumenters ansvar, och utan ett samtal om fler ansvarighetsbärare reproduceras uppfattningen om att det endast är gängkriminella som individer som orsakar problemet.

En stor del av den politiska debatten har handlat om gängkriminalitetens orsaker, där man kan utläsa en skillnad mellan vänstern, som pekar på socioekonomiska förhållanden och dess följd effekter, och högern, som i stället menar att grundproblemet är kulturskillnader och invandring.¹³

Granskningar har visat att gängvåldets upptrappning har möjliggjorts av en politik (utförd av båda blocken) som har fördjupat segregationen och som har fokuserat på brottsbekämpande i stället för brottsförebyggande åtgärder.¹⁴ Vänstern förknippas med ett större fokus på brottsförebyggande åtgärder, medan högern fokuserar på hårdare och längre straff och genom att högern ständigt för debatten till att handla om straff har vänstern också börjat prata mer och mer om brottsbekämpande åtgärder.

Enligt forskning har skärpta straff och andra reaktiva åtgärder liten påverkan på förekomsten av brott¹⁵ och det är här avhumanisering som fenomen blir intressant, för att avhumanisering kan användas som metod för att legitimera repressiva åtgärder.¹⁶ Utifrån det finns det mening att undersöka om avhumanisering har skett i politiska debatter om gängkriminalitet, för att det skulle kunna vara en förklaring till att fokuset på straff inte har ifrågasatts mer.

---

¹² Salihu, Diamant. *Tills alla dör*. Stockholm: Mondial, 2021, s. 331.

¹³ Sundin, Kalle. *Nedskärningarna bakom den hårda retoriken*. Stockholm: Kommunals vaktmästeri, 2021, s. 7. [Nedskärningarna bakom den hårda retoriken: så har svensk politik låtit gängkriminaliteten gro – Katalys](#) (Hämtad 2023-04-25).

¹⁴ Sundin, *Nedskärningarna bakom den hårda retoriken*.

¹⁵ Grip, Lina och Lönnqvist, Emeli. *Kort om straffskärpningar*. Stockholm: Kriminalvården Digitaltryck, 2021, s. 20. [Kort om straffskärpningar | Kriminalvården \(kriminalvarden.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25).

¹⁶ Haslam, Nick och Stratemeyer, Michelle. Recent research on dehumanization. *Current Opinion in Psychology*. Vol. 11, 2016: 25-29. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.009>.

Problemet består också av att gängkriminaliteten involverar yngre och yngre barn. Det är inte bara barnen som bor i utsatta bostadsområden som är rädda, utan barn involveras också i större och större utsträckning genom att ingå i gäng och begå brott. I slutet på 2021 kartlade Polisen att 1202 personer av 8233 nätverkskriminella var under 18 år, varav ungefär 170 av dem var under 15.¹⁷ Barn är en social kategori som vanligtvis tillskrivs oskyldighet på grund av deras ålder, men min uppfattning är att även barnen inom gängkriminaliteten reduceras till enbart deras kriminella handlingar, därför finns det ett intresse att undersöka hur politiker förhåller sig till de 'gängkriminellas' ålder. Precis som för att barn är extra sårbara för avhumaniserande effekter. En avhumaniserande diskurs får oavsett målgrupp både lång- och kortsiktiga konsekvenser för de drabbade vilket kan ta sig uttryck i direkt illa behandling eller till exempel systematiska orättvisor. Med tanke på politikernas makt att kunna påverka människors föreställningar om andra är den här uppsatsens syfte att undersöka om det sker en avhumanisering av 'gängkriminella' under riksdagspolitiska debatter om gängkriminalitet, för att i sin tur kunna bidra till en problematisering och medvetenhet om dess eventuella existens och konsekvenser. Därmed är uppsatsens frågeställningar:

- Är riksdagspartiers diskurs om 'gängkriminella' avhumaniserande? I så fall på vilket sätt?
- Hur förhåller sig politikerna till att även barn är 'gängkriminella'?

1.2. Begreppet gängkriminalitet

'Gängkriminalitet' saknar en bestämd och allmänt accepterad definition, därav krävs ett förtydligande av hur begreppet används i denna uppsats. Begreppet finns inte i Svenska Akademiens ordbok, Nationalencyklopedin (NE) använder det däremot synonymt med 'gängbrottslighet', vilka definieras som "brott som begås inom ramen för ett gruppsammanhang som har viss varaktighet och där brottsligheten spelar en inte obetydlig roll för gruppens identitet."¹⁸ NE pekar på att Sverige under 1900-talet okritiskt började använda sig utav USAs beskrivningar av gängbrottslighet: "hårt sammansvetsade, lokalt baserade och etniskt homogena storstadsgäng med starkt ledarskap och tydligt avvikande normsystem."¹⁹ Detta berodde till stor del på svenska massmediers användande av dessa beskrivningar, vilket framhäver den mediala diskursens makt när det kommer till vilka

---

¹⁷ Quintana Melin, Mariela. Polisen: 1200 gängkriminella är minderåriga. *Sveriges Radio*. 2022. [Polisen: 1 200 gängkriminella är minderåriga - Nyheter \(Ekot\) | Sveriges Radio](#) (Hämtad 2023-04-25). Dragic, Marijana och Sima, Lotta. Polisen: över tusen barn och unga i kriminella nätverk i Sverige. *SVT Nyheter*. 2022. [Polisen: Över tusen barn och unga i kriminella nätverk i Sverige | SVT Nyheter](#) (Hämtad 2023-04-25).

¹⁸ *Nationalencyklopedin*. Gängbrottslighet. [gängbrottslighet - Uppslagsverk - NE.se](#) (Hämtad 2023-04-25).

¹⁹ *Nationalencyklopedin*. Gängbrottslighet.

associationer som görs till vissa begrepp. NE belyser dock att 'gängkriminalitet' begreppsligt fortfarande kan innefatta flera olika saker, som till exempel ungdomsgång, fotbollshuliganer, motorcykelgång och fängelsegång. Av NE:s definition framgår det dessutom att 'gängkriminalitet', 'gängbrottslighet', 'kriminella gäng', olika 'nätverk' och 'organiserad brottslighet' alla används som synonymer i Sverige idag.²⁰ Detta bekräftas inte minst av Polisens begreppsanvändningar:

På Polisens hemsida används inte begreppet 'gängkriminalitet' som ett tema för Polisens arbetsområden, i stället refererar Polisen ofta till 'organiserad brottslighet'.²¹ Också för Polisen är detta ett begrepp som omfattar många olika brott och som kan se olika ut i praktiken. Både 'gängkriminalitet' och 'organiserad brottslighet' är alltså till definition samlingsbegrepp, som enligt Polisen syftar till all brottslighet som uppfyller EU:s kriterier för organiserad brottslighet, där några av kriterierna är att brotten utgörs av fler än två personer, under en längre tid, på en allvarlig nivå och med en strävan efter vinning och/eller makt.²² Tittar man bortom begreppsdefinitioner verkar det däremot som att 'gängkriminalitet' i samhällsdiskussionen idag syftar till något snävare än så. Det kan följa naturligt av vilka problem som är aktuella i dagsläget, alltså att det är logiskt att begreppet 'gängkriminalitet' idag associeras med skjutningar och sprängningar (eftersom det är det nyhetsmedierna rapporterar om och politikerna pratar om) och inte motorcykelgång, vilka var den främsta associationen på 1990-talet.²³ Gängkriminalitet/organiserad brottslighet är begreppsmässigt rätt benämning på de båda, men det finns fortfarande saker som skiljer de åt. Varför det är av intresse att definiera 'gängkriminalitet' snävare, utifrån dagens användning, är för att begreppet i samhällsdiskussionen följs av fler och andra associationer och kriterier än de EU listat. Polisen erbjuder alltså ingen begreppsdefinition av 'gängkriminalitet' men begreppet förekommer i flertalet dokument och webbsidor på Polisen.se där det har handlat om skjutningar, sprängningar, utsatta områden, lokala och regionala konflikter samt löst sammansatta eller släktbaserade kriminella nätverk.²⁴ På

---

²⁰ Ibid.

²¹ Polisen. Polisens arbete. *Polisen*. [Polisens arbete | Polismyndigheten](#) (Hämtad 2023-04-25).

²² Polisen. Organiserad brottslighet – polisens arbete. *Polisen*. 2019. [Organiserad brottslighet | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25).

²³ Brå. *Kriminella nätverk och grupperingar*. Stockholm: Brå, 2016, s. 45-46. [Kriminella nätverk och grupperingar - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25).

²⁴ Se till exempel: Polisen. *Möte i Polismyndighetens insynsråd*. Stockholm: Polisen, 2020. PDF finns om en söker på "protokoll 15 september 2020" [Sök på webbplatsen | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25); Polisen. *Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020-2024*. Stockholm: Polisen, reviderad 2023. PDF finns om en söker på "polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020-2024" [Sök på webbplatsen | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).

Polisens startside finns dessutom 'sprängningar och skjutningar' som en länkad rubrik vilket tolkas som att det är det som är huvudproblemet.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har mot bakgrund av att 'organiserad brottslighet' är ett paraplybegrepp presenterat ett teoretiskt ramverk över de olika former som det kan ta sig uttryck i Sverige: självdefinierade grupper, externdefinierade grupper, icke-namnigivna grupper och projektbaserade konstellationer. Dessa består vidare av underkategorier som exempelvis motorcykelgäng, förorts- och stadsdelsbaserade grupper samt familj- och släktbaserade nätverk.²⁵ Av rapporten går det utläsa att det samhällsdiskussionen syftar på idag är både självdefinierade, externdefinierade och icke-namnigivna grupper som har koppling till förorter och familjer.²⁶ "De senaste årens skjutningar och sprängningar gör att åtskilliga tänker på förortsgäng"²⁷, skriver rådet gällande vad som associeras med 'organiserad brottslighet' idag. 'Förortsgäng' ges inte någon vidare definition men antas innefattas i kategorin förorts- och stadsdelsbaserade grupper. De senaste 20 åren är det sådana grupper som polisen har identifierat som ett stort problem, specifikt i bostadsområden med etnisk och ekonomisk segregation, hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå. Dessa gruppers strukturer kan skilja sig åt och därför är det snarare kopplingen till geografiska områden som utgör identifieringen av en grupp som ett 'gäng'.²⁸ Utöver det pekar BRÅ även på förekomsten av ungdomar i nätverken och en inriktning på narkotikahandel, stölder och personrån som typiska för förorts- och stadsdelsbaserade grupper, liksom territoriella anspråk, misstro gentemot myndighetspersoner och tystnadskultur.²⁹ I rapporten lyfts även orsaker som behov av tillhörighet och bekräftelse, vilket också förklarar rekryteringen till grupperna som BRÅ menar beror på ungas, ofta andra generationens invandrare, utanförskap i samhället.³⁰

Hur problemet nämns, om det är med 'gängkriminalitet' eller 'organiserad brottslighet', har betydelse. Det sistnämnda ger större fokus på själva brottsligheten medan det förstnämnda snarare utgår från den sociala tillhörigheten, vilket kan leda till att fler personer än dem som har begått brott misstänkliggörs. Detta bekräftas inte minst utav Tidöregeringens förslag om kriminalisering av samröre med 'gängen'.³¹ Samtidigt är det enligt BRÅ olämpligt att använda sig utav 'organiserad brottslighet' då grupperingar skiljer sig åt så pass mycket att det inte går att ta

---

²⁵ Brå. *Kriminella nätverk och grupperingar*, s. 9-10.

²⁶ Ibid, s. 21.

²⁷ Ibid, s. 22.

²⁸ Ibid, s. 48-49.

²⁹ Ibid, s. 49-51.

³⁰ Ibid, s. 56.

³¹ Moderaterna. Moderaterna vill påskynda arbetet med att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng. *Moderaterna*. 2022. [Moderaterna vill påskynda arbetet med att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng | Moderaterna](#) (Hämtad 2023-04-25).

hänsyn till det specifika problemet med ett sådant samlingsbegrepp, följt av att det blir svårt att formulera brottsförebyggande och brottsbekämpande strategier.³²

Jag menar till sist att avsaknaden av en begreppsdefinition hänger ihop med en rådande liten förståelse för vad 'gängkriminalitet' innefattar. Utan verklighetsbaserade utgångspunkter riskerar allmänhetens, inklusive politikers, uppfattning av situationen att baseras på populärkulturella framställningar av 'gängkriminalitet', till exempel från film.

Situationen idag är möjligtvis för komplicerad för att kunna definiera, därför vill jag inte heller utforma en låst sådan, men när jag använder 'gängkriminalitet' i den här uppsatsen syftar jag på den problematik som diskuteras och debatteras på medier och av politiker idag. 'Gängkriminalitet' har förekommit i så stor utsträckning att dess givna associationer idag är skjutningar och sprängningar av pojkar och män från förorter som 'gäng' emellan har intriger och konflikter. Inte minst associeras begreppet även med rekrytering av barn. Utöver denna allmänna uppfattning om problematiken vill jag också knyta an begreppet till den verklighet personer i gängkriminella miljöer befinner sig i.

Böckerna *Blir du ledsen om jag dör?*, *Mitt ibland oss* och *Tills alla dör* skildrar andra perspektiv av situationen än vad mainstreammedia gör. Författarna lyfter flera berörda röster och erfarenheter som vittnar om en hög utsatthet och utbredd psykisk ohälsa. Dessa vittnar bland mycket annat om socialt utanförskap, fördomar, misstänkliggörande, dålig utbildning, arbetslöshet, fattigdom, oro över att sin familj går hungrig och frånvaro av kärleksfulla relationer, ensamhet. Mot en sådan bakgrund är kriminalitet aldrig ett val, ingen vill vara kriminell, men det ger en inkomst och en tillhörighet. Nicolas Lunabba, författare till *Blir du ledsen om jag dör?*, förklarar det så här: "Ni står ut för att ni betar er illa, ni betar er illa för att ni står ut."³³ Det råder också en föreställning om att de gängkriminella är väldigt maktfulla och kan göra vad de vill, men i böckerna blir det tydligt att, att befinna sig i gängkriminalitet idag innebär ett stort lidande, inte minst i form av ständig rädsla för sitt eget eller sina näras liv. Där blir droger en nödvändighet för att bedöva sådana känslor och "även mördarna tar droger för att bedöva sig och få bort känslor eller tvivel, även för dem är våldet naturligt och onormalt"³⁴. Samhället har också visat sig oerhört ohjälpsamt för de som vill ta sig ur gängkriminalitet vilket återigen bekräftar hur få möjligheter det finns för de gängkriminella till ett annat liv. De vittnar dessutom om hur inte ens fängelset är en plats där man får distans till

---

³² Brå. *Kriminella nätverk och grupperingar*, s. 126.

³³ Lunabba, Nicolas. *Blir du ledsen om jag dör?* Stockholm: Natur & Kultur, 2022, s. 28.

³⁴ Cetin, *Mitt ibland oss*, s. 72.

kriminalitet, tvärtom är det där man kan dras ännu djupare in i det och efter ett fängelsestraff väntar ofta ett straff från gängen också.³⁵

Med alla de här perspektiven och genom att inkludera de här böckerna vill jag bredda associationerna som görs med begreppet gängkriminalitet, för att bryta mot stereotyper och fördomar. Det finns inte *en* beskrivning som kan skildra vad gängkriminalitet är, i samhällsdebatten saknas till exempel i stor utsträckning perspektiv från icke pojkar och män.³⁶ Jag strävar inte heller efter en slutgiltig beskrivning av gängkriminalitet, i stället vill jag ta min utgångspunkt i det faktum att människors verkligheter ser olika ut och att det inte är möjligt att generalisera en så diffus social kategori som 'gängkriminella'.

Det blir aldrig irrelevant hur människor mår och därför är jag intresserad av huruvida politiker som pratar om gängkriminalitet bryr sig om människors livssituation eller om de reproducerar framställningar som inte erkänner de verklighetsberättelser som till exempel böckerna har framfört, vilket i sin tur fortsätter att befästa en miljö i vilken människors mänskliga rättigheter kränks.

1.3. Material och avgränsningar

För att kunna undersöka om riksdagspolitikerns diskurs avhumaniserar 'gängkriminella' kommer nio muntliga debatter om gängkriminalitet att analyseras. Debatterna är framtagna genom att använda sökordet 'gängkriminalitet' på Google, Youtube, TV4play och SVTplay, där träffarna som bestod av debatter mellan politiker valdes ut. Partiledardebatter och slutdebatter inför valet 2022 söktes också aktivt efter mot bakgrund av vetenskapen om att dessa innehållit 'gängkriminalitet' som ett eget tema, de tidsavsnitten valdes också ut. Sökprocessen resulterade i tre debatter från SVT, en från TV4, tre från Expressen, en från Aftonbladet och en från Sveriges Radio, alla kända nyhetsmedier i Sverige som når ut till en stor publik.

---

³⁵ Lunabba, *Blir du ledsen om jag dör?*; Cetin, *Mitt ibland oss*; Salihu, *Tills alla dör*.

³⁶ Läs mer om kvinnors erfarenhet av gängkriminaliteten i till exempel: Cetin, *Mitt ibland oss*, kapitel 11: Det här ansiktet kan komma undan med ganska mycket. Eller mammors perspektiv: Pascalidou, Alexandra. *Mammorna i våldets skugga*. (Dokumentärserie) SVT, 2022. [Mammorna i våldets skugga | SVT Play](#).

Tabell 1. Lista över alla debatter som analysen innefattar.

Källa	Antal	Debatter	Deltagande partier
SVT	3	Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022) ³⁷	M, S, MP, SD, C
		Aktuellt – Gängkriminaliteten (20 juli 2022) ³⁸	M, S
		Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023) ³⁹	M, S, MP, SD
TV4	1	Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen (maj 2022) ⁴⁰	M, V, KD
Expressen	3	Hur ska gängkriminaliteten stoppas? (13 dec 2021) ⁴¹	M, V
		Gäng och kriminalitet (8 sep 2022) ⁴²	M, S
		Partiledardebatt (16 aug 2022) ⁴³	M, S, MP, SD, C, V, KD, L
Aftonbladet	1	Partiledardebatt (17 aug 2022) ⁴⁴	M, S, MP, SD, C, V, KD, L
Sveriges Radio	1	Slutdebatten ⁴⁵	M, S, MP, SD, C, V, KD, L

³⁷ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022) (TV-program). SVT, 2022. [Sverige möts – Ons 15 jun 2022 20:00 | SVT Play](#).

³⁸ SVT. ”Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)”, 20 juli 2021, Youtube-video, [Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell \(M\) - Morgan Johansson \(S\) - YouTube](#).

³⁹ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023) (TV-program). SVT, 2023. [Sverige möts – Gängkriminaliteten | SVT Play](#).

⁴⁰ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022) (TV-program). TV4, 2022. [Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD \(tv4play.se\)](#).

⁴¹ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”, 13 dec 2021, Youtube-video, [\(DEBATT: Hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion - YouTube\)](#).

⁴² Expressen. ”Debatt om gäng och kriminalitet: ”Tittar på Danmark” · Moderaterna vs. Socialdemokraterna”, 8 sep 2022, Youtube-video, [Debatt om gäng och kriminalitet: "Tittar på Danmark" · Moderaterna vs. Socialdemokraterna - YouTube](#).

⁴³ Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”, 16 aug 2022, Youtube-video, [Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården - YouTube](#).

⁴⁴ Aftonbladet. ”Se Aftonbladets partiledardebatt 2022”, 17 aug 2022, Youtube-video, [Se Aftonbladets partiledardebatt 2022 - YouTube](#).

⁴⁵ Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022) (Radioprogram). Sveriges Radio, 2022. [Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna 2 september 2022 - Val 2022 | Sveriges Radio](#).

Utöver tre riksdagsdebatter om gängkriminalitet och trygghet i Sverige som valdes bort var dessa nio alla debatter som kunde hittas vid tidpunkten för sökprocessen. Eftersom syftet med att undersöka debatter är för att de påverkar folkets föreställningar om, i detta fall gängkriminella, är inte riksdagsdebatter helt relevanta. Riksdagsdebatter utförs i riksdagshuset utan publik och visas enbart på riksdagens webb-tv. Dessa exkluderades för att de antas inte nå ut till lika mycket människor som de andra debatterna.

Ett annat syfte med att undersöka muntliga debatter är att ett mer vardagligt språk används i dessa som stämmer bättre överens med en generell diskurs än vad en genomarbetad text till exempel gör, och riksdagsdebatterna utgår ifrån förberedda manus vilket gör de än mer opassande för denna undersökning. Dessvärre har flera debatter även otillgängliggjorts, till exempel SVT:s och TV4:s slutdebatter inför valet 2022 finns inte tillgängliga att se i efterhand, detta försvårar möjligheten att undersöka politikernas diskursiva position men eftersom det befintliga materialet kommer från flera olika källor och utgörs av olika politiker kan den allmänna politiska diskursen i tillräcklig mån ses i de nio debatterna.

Anledningen till att det är just politiker som granskas är för att politiker, framför allt riksdagspolitiker och partiledare, besitter maktpositioner med stort inflytande. Politiker är först och främst den lagstiftande makten. Därutöver befäster politiker även normer, stereotyper och uppfattningar om problem likväl som om människor. Politiker och massmedia har också ett starkt samband vilket gör att politikernas diskurs påverkar folket i ännu större utsträckning. Hur politiker framställer och pratar om problem och människor påverkar hur andra uppfattar och tänker om detta problem eller dessa människor, vilket ger betydelse till att granska politikernas diskurs, inte minst gällande utsatta människor. På så sätt går det se ifall politiker är med och upprätthåller en negativ bild av människor vilket drabbar deras liv, eller om politikerna motarbetar sådana framställningar och i stället bidrar till att förmänskliga och ge värde till de som det pratas om.

Högerpartierna och framför allt Moderaterna gjorde gängkriminalitet till sin fråga inför valet 2022 vilket följs av att den högra sidan har pratat mer om det men i de här debatterna har höger- och vänsterblocket deltagit i lika stor utsträckning. Däremot har partierna förekommit olika många gånger där Moderaterna har deltagit i nio debatter; Socialdemokraterna i sju; Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i fem; Kristdemokraterna och Centerpartiet i fyra och Liberalerna i tre.

Debatterna har utförts av partiledare, lokalpolitiker, justitie- och inrikesminister, rättspolitiska talespersoner, ordförande för ungdomsförbund, samt ordförande och

ledamot i justitieutskottet. De som hörs mest i frågan, högersidan, utgör ett givet föremål att undersöka eftersom deras framställningar inom frågan förekommer flest gånger, men att även granska de andra riksdagspartierna är intressant för att se om det finns olika diskurser eller en överlägsen. I två av debatterna av SVT deltar även icke-politiker: en ungdomspedagog, en krönikör, en advokat som företräder unga kriminella, en tidigare gängkriminell som jobbar med avhoppbarverksamhet, en förälder till en skjuten son som är ordförande i föräldraföreningen Stoppa skjutningen, en tidigare polis och föreläsare, underrättelsechefen för polisregion Mitt, och en som arbetar inom lokalt integrationsarbete. Deras deltagande gör debatterna extra intressanta i och med flera perspektiv, som också får svara på varandra och för att se hur de som direkt berörs av gängkriminalitet bemöts av politikerna.

Två debatter är från 2021, sex från 2022 och en från 2023. Tidsperioden beror på att några tidigare debatter inte hittades eller var tillgängliga, men det är inte någonting som begränsar den här undersökningen för att även om det är intressant hur diskursen har sett ut tidigare och vad en eventuell förändring kan bero på, så kvarstår faktum att diskursen som den ser ut idag har effekter framöver. Det är också de allra senaste åren som gängkriminalitet har fått som mest uppmärksamhet i takt med upptrappningen av skjutningar och sprängningar. Tidsbegränsningen av materialet styrs framför allt utav valet 2022. Inför valet intensifierades samhällsdebatten ytterligare vilket gör dessa debatter till det mest aktuella materialet.

Däremot hade ett större materialomfång, till exempel textmaterial och andra muntliga sammanhang om gängkriminalitet, om uppsatsen inte hade haft samma tidsbegränsning, givet ett mer generaliserbart resultat. En diskurs är heller aldrig opåverkad av andra faktorer och aktörer, om politikens diskurs om gängkriminella är avhumaniserande har det självklart samband med diskurser i andra delar av samhället. Återigen finns det dock mening att fokusera på debatterna eftersom de når ut till ett så pass stort antal människor, framför allt slutdebatterna, som ofta även når ut till de som inte är insatta i politik annars.

1.4. Forskningsetiska bedömningar

I min position som forskare i den här uppsatsen är jag medveten om att min uppfattning och analys av det som undersöks påverkas av mina egna erfarenheter och min egen tankevärld och syn på världen. Detta ska dock inte påverka uppsatsens pålitlighet för att undersökningen bygger på teoretiska analysverktyg som motiverar varje slutsats som tas. När det kommer till gängkriminalitet som ämne försöker jag att vara ständigt självreflekterande då jag själv inte har några praktiska livserfarenheter av situationen jag berör. Jag har troligtvis också påverkats av

medias skildringar och politikers diskurs om gängkriminalitet, det är av den anledningen jag har velat inkludera böcker i den här uppsatsen som är skrivna av och tillsammans med människor som befinner sig olika nära gängkriminalitet idag. Utöver att ha läst *Blir du ledsen om jag dör?*, *Mitt ibland oss* och *Tills alla dör*, har jag kollat på flera dokumentärer och följt flera organisationers arbete med att förmänskliga människorna som gängkriminalitet berör, för att få så många perspektiv och så stor förståelse för situationen som möjligt.⁴⁶ Detta har varit viktigt för mig för att minska risken att reproducera skadliga konstruktioner, stereotyper eller fördomar om 'gängkriminella'. Det är av den anledningen jag skriver vissa ord inom citattecken och har varit mån om att inkludera en längre begreppsdefinition av gängkriminalitet.

Undersökningens fokus är dock på politikers tal, vilka utgör föremålet för analysen. Jag har valt att inte skriva ut politikernas eller några av de andra debattdeltagarnas namn för att förtydliga att det inte är enskilda individer som granskas utan den diskurs som de är delaktiga i. Det är deras maktpositioner som gör dem till granskningsföremål, varför jag benämner politikerna med deras partitillhörighet i stället för privata namn. Att inte benämnas med sitt namn kan faktiskt vara avhumaniserande men i och med att jag kritiskt granskar politikernas diskursiva position anser jag det viktigt att vara tydlig med att det inte är de som privata personer jag eventuellt problematiserar, utan det är en bredare diskurs som är intressant för den här undersökningen.

---

⁴⁶ Se till exempel: SVT. Våra barn dör (Nyhetsdokumentär). SVT, 2023. [Våra barn dör | SVT Play](#); SVT. Vem ska rädda barnen? (Dokumentär). SVT, 2022. [Vem ska rädda barnen? | SVT Play](#); Pascalidou, Alexandra. Mammorna i våldets skugga. (Dokumentärserie) SVT, 2022. [Mammorna i våldets skugga | SVT Play](#); Kollektiv Sorg [@kollektivsorg]. Instagram. [Kollektiv Sorg \(@kollektivsorg\)](#) • Foton och videor på Instagram.

2. Litteraturöversikt och tidigare forskning

För att täcka det befintliga litteraturområdet som den här uppsatsen berör har forskningsläget ringats in utifrån begreppen avhumanisering, diskurs och gängkriminalitet/gängkriminella, samt ställts frågan: hur påverkar dessa fenomen barn?

2.1 Avhumanisering och dess effekter

Det har gjorts mycket forskning om avhumanisering inom flera olika forskningsfält. Som fenomen beskrivs avhumanisering som ”that almost unimaginable process by which human beings are rendered so radically other that their lives count for nothing.”⁴⁷ I dess mest extrema form används avhumanisering som en medveten strategi för att legitimera folkmord eller tortyr, men det är också en process som mer diskret kan ske i vardagen genom attityder och vokabulär.⁴⁸ Hur detta kan gå till vidareutvecklas med Nick Haslams teori om avhumanisering under avsnitt 3.2.

Det är i relation till etnicitet och ’ras’ som avhumanisering oftast nämns. Forskningen ser tydligt en rasistisk historia, bestående av framställningar av icke-europeer som människor med ”brutish appetites for violence and sex, is impulsive and prone to criminality, and can tolerate unusual amounts of pain”⁴⁹, som en orsak till att avhumanisering sker. I andra fall är det redan utsatta grupper, till exempel flyktingar, som avhumaniseras, vilket har visat sig kan bero på att det upplevs för känslomässigt dränerade att hjälpa till, så man hittar en anledning att legitimera sitt icke-agerande⁵⁰ eller också för att avskryva sitt eget ansvar om en till och med är skyldig till de utsattas situation⁵¹.

När en process av avhumanisering har börjat, oavsett anledning, visar Esses forskning att det med stor sannolikhet resulterar i att folket i allmänhet får en övergripande negativ attityd gentemot den avhumaniserade gruppen och en önskan

---

⁴⁷ Oliver, Sophie. Dehumanization: Perceiving the Body as (In)Human. I *Humiliation, Degradation, Dehumanization*. Kaufmann, Paulus; Kuch, Hannes; Neuhäuser, Christian och Webster, Elaine (red.), 85-97. Springer Science+Business Media B.V., 2011, s. 85. doi:10.1007/978-90-481-9661-6_7.

⁴⁸ Kelman, Herbert C. Violence without moral restraint: Reflections on the dehumanization of victims and victimizers. *Journal of Social Issues*. Vol. 29, nr. 4, 1973: 25–61, s. 50.

⁴⁹ Haslam, Nick. Dehumanization: An Integrative Review. *Personality and Social Psychology Review*. Vol. 10, nr. 3, 2006: 252-264. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1003_4, s. 252.

⁵⁰ Cameron, C. Daryl; Harris, Lasana T. och Payne, B. Keith. The Emotional Cost of Humanity: Anticipated Exhaustion Motivates Dehumanization of Stigmatized Targets. *Social Psychological and Personality Science*. Vol. 7, nr. 2, 2015: 105-112. doi: 10.1177/1948550615604453.

⁵¹ Castano, Emanuele och Giner-Sorolla, Roger. Not quite human: infrahumanization in response to collective responsibility for intergroup killing. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 90, nr. 5, 2006: 804-818. doi: 10.1037/0022-3514.90.5.804.

om att exkludera densamma.⁵² Flera studier ser ett samband mellan avhumanisering och minskad empati, följt av folks acceptans av diskriminerande och orättvis behandling samt stöd för hårdare straff och behandling av enskilda förövare eller grupper.⁵³ Det har också visat sig i att vara ovillig att erkänna de avhumaniserades smärta och lidande.⁵⁴

Forskningsfältet täcker flera förklaringar till avhumanisering och dess olika konsekvenser, vilka motiverar ytterligare den här uppsatsens syfte. Däremot har majoriteten av studierna som undersökt förekomsten av avhumanisering granskat medborgare och massmedia⁵⁵. Det finns alltså en forskningslucka om politikernas roll och där placeras den här uppsatsens undersökning.

Ett växande fält inom forskningen av avhumanisering berör vad som kan motverka avhumanisering. Dessa studier pekar på sociala anknytningar, att uppleva likheter mellan varandra och att få se motstereotyper.⁵⁶ För denna uppsats är dessa fynd intressanta att se om de återfinns i politikernas diskurs, vilket skulle visa på en motdiskurs till avhumanisering.

---

⁵² Esses, Victoria; Veenliet, Scott; Hodson, Gordon och Mihic, Ljiljana. Justice, Morality, and the Dehumanization of Refugees. *Social Research Research*. Vol. 21, nr. 1, 2008: 4-25. <https://doi.org.ludwig.lub.lu.se/10-1007/s11211-007-0058-4>.

⁵³ Fincher, Katrina M. och Tetlock, Philip E. Perceptual dehumanization of faces is activated by norm violations and facilitates norm enforcement. *Journal of Experimental Psychology: General*. Vol. 145, nr. 2, 2016: 141-146. <https://doi.org/10.1037/xge0000132>; Stevenson, Margaret C.; Malik, Sarah E.; Totton, Rebecca R. och Reeves, Rebecca D. Disgust Sensitivity Predicts Punitive Treatment of Juvenile Sex Offenders: The Role of Empathy, Dehumanization, and Fear. *Analyses of Social Issues and Public Policy*. Vol. 15, nr. 1, 2014: 177-197. <https://doi.org/10.1111/asap.12068>; Dalsklev, Madeleine och Kunst, Jonas R. The effect of disgust-eliciting media portrayals on outgroup dehumanization and support of deportation in a Norwegian example. *International Journal of Intercultural Relations*. Vol. 47, 2015: 28-40. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2015.03.028>; Zhang, Hong; Chan, Darius K.-S.; Teng, Fei och Zhang, Denghao. Sense of interpersonal security and preference for harsh actions against others: The role of dehumanization. *Journal of Experimental Social Psychology*. Vol. 56, 2015: 165-171. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.09.014>; Greenhalgh, Elizabeth M. och Watt, Susan E. Preference for consistency and value dissimilarities in dehumanization and prejudice toward asylum seekers in Australia. *European Journal of Social Psychology*. Vol. 45, nr. 1, 2014: 110-119. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2066>; Kteily, Nour; Bruneau, Emile; Waytz, Adam och Cotterill, Sarah. The ascent of man: Theoretical and empirical evidence for blatant dehumanization. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 109, nr. 5, 2015: 901-931. <https://doi.org/10.1037/pspp0000048>.

⁵⁴ Nagar, Rotem och Maoz, Ifat. Predicting Jewish-Israeli Recognition of Palestinian Pain and Suffering. *Journal of Conflict Resolution*. Vol. 61, nr. 2, 2017: 372-397. doi: 10.1177/0022002715590875.

⁵⁵ Se till exempel: Trounson, Justin S.; Critchley, Christine och Pfeifer, Jeffrey E. Australian attitudes toward asylum seekers: roles of dehumanization and social dominance theory. *Social Behaviour & Personality: An International Journal*. Vol. 43, nr. 10, 2015: 1641-1655. <https://doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.2224/sbp.2015.43.10.1641> och Esses, Veenliet, Hodson och Mihic, Justice, Morality, and the Dehumanization of Refugees.

⁵⁶ Prati, Francesca; Crisp, Richard J. och Rubini, Monica. Counter-stereotypes reduce emotional intergroup bias by eliciting surprise in the face of unexpected category combinations. *Journal of Experimental Social Psychology*. Vol. 61, 2015: 31-43. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2015.06.004>.

2.2 Diskursen om gängkriminella

I slutet på 1900-talet framkom det av Stuart Halls m.fl. arbete att 1970-talets ökande fokus på lag och ordning i väst innefattade en rasifiering av kriminalitet.⁵⁷ Det innebär att grupper som rasifieras som icke-vita misstänkliggörs som förövare. Mulinaris arbete, 2020, visar att även Sveriges repressiva utveckling tenderar att sätta likhetstecken mellan invandring och brott.⁵⁸ Diskursen om gängkriminella ställer sig självklart inte utanför detta. Med gängkriminalitet är det dessutom en tillhörighet som problematiseras vilken även förknippas med utsatta bostadsområden, vilket ytterligare spår på en stigmatisering av människor utan att de begått brott. Dahlstedt och Lozic bekräftar en svensk övergång från en diskurs som problematiserade socioekonomiska förutsättningar, till en diskurs som nu fokuserar på etnicitet, migration och kultur.⁵⁹

2.3 (Kriminella) barns rättigheter

När det gäller brott begångna av barn är barn med invandrarbakgrund överrepresenterade i Sverige. Hällsten m.fl. finner att det beror på skillnader i familje- och bostadsområdesresurser. Resultatet motbevisar resonemang om etniska och kulturella faktorer och finner att orsaken är ojämlikhet och segregation som påverkar barnens levnadsvillkor under uppväxten.⁶⁰

Flera studier rapporterar om misstänkliggjorda barn. Mot bakgrund av att barn uppfattas vara en kategori individer som essentiellt till naturen är oskyldiga och har ett särskilt behov av skydd (detta bekräftar inte minst barnkonventionen⁶¹) har Goff m.fl. undersökt om barns oskyldighet är villkorat av deras hudfärg. Studien kommer fram till att svarta barn uppfattas som oskyldiga i mindre utsträckning än andra barn, att svarta pojkar i straffrättsliga sammanhang ses som mer skyldiga för sina handlingar än andra barn, och att svarta pojkar felaktigt uppfattas som äldre i förhållande till jämnåriga med annan hudfärg. Studien visar dessutom på ett samband mellan dessa resultat och avhumanisering, där avhumanisering både är en bidragande faktor till resultaten och något som spås på av uppfattningarna. Det studien indikerar är följaktligen att ”although most children are allowed to be

---

⁵⁷ Hall, Stuart. *Policing the Crisis: Mugging, the State, and Law and Order*. London: Macmillan, 1978.

⁵⁸ Mulinari, Leandro Schclarek. *Race and Order: Critical Perspectives on Crime in Sweden*. Diss., Stockholm Universitet, 2020, s. 59.

⁵⁹ Dahlstedt, Magnes och Lozic, Vanja. Managing urban unrest: problematising juvenile delinquency in multi-ethnic Sweden. *Critical and radical social work: An International Journal*. Vol. 5, nr. 2, 2017: 207-222. <https://doi.org/10.1332/204986017X14933953111175>.

⁶⁰ Hällsten, Martin; Szulkin, Ryszard och Sarnecki, Jerzy. Crime as a price of inequality? The gap in registered crime between childhood immigrants, children of immigrants and children of native Swedes. *British Journal of Criminology*. Vol. 53, nr. 3, 2013: 456-481. doi: 10.1093/bjc/azt005.

⁶¹ SFS 2018:1197, *Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*.

innocent until adulthood, Black children may be perceived as innocent only until deemed suspicious”⁶².

Vidare har Perrone och Chesney-Lind identifierat två olika diskurser om 'kriminella barn' genom sin undersökning av ungdomsgäng på Hawaii, som är intressanta att jämföra med diskursen som ska undersökas i detta arbete. Den ena diskursen benämns Little Monsters och utgår ifrån individuellt ansvar där barnens kriminalitet förstås som komma ur deras personlighet och 'natur'. Som namnet indikerar är det en diskurs som demoniserar barnen, det är barnen som är onda. Den andra diskursen, Fallen Angels, utgår i stället ifrån att samhället har brustit i att ge barnen rätt möjligheter, varav det blir 'världen' som framstår som det onda. Diskursen Fallen Angels framhäver ofta barnens unga ålder för att påvisa deras oskyldighet i egenskap av att vara barn, medan Little Monsters snarare undviker att synliggöra hur gamla barnen är.⁶³

I Sverige släppte Bris en rapport 2022 för att belysa att gängkriminaliteten är en barnrättsfråga. Både föreliggande orsaker till situationen, såsom stora skillnader i uppväxtvillkor och fattigdom, och samhällets åtgärder för att bemöta gängkriminaliteten lyfts fram som problematiska utifrån ett barnrättsperspektiv. Idag kränks bland annat barnens rätt till social trygghet och utbildning. I rapporten framkommer det att myndighetspersonal har uttryckt att barnkonventionen utnyttjas av gängen och att man ”behöver ha en annan inställning till barns rättigheter”⁶⁴ i de utsatta områdena. Detta vittnesmål visar, precis som Goff m.fl. studie, att man skiljer på barn och barn, eller att det finns situationer där barnens rättigheter kan bortses ifrån. Det gör det extra viktigt att granska den nuvarande diskursen om barnen som gängkriminaliteten berör. Framför allt problematiserar rapporten det politiska samtalet för att debatten bortser från ett barnrättsperspektiv. ”Att inte längre kalla någon för ett barn är troligen det mest effektiva steget att frånta barnet dess barnspecifika privilegier och rättigheter.”⁶⁵

---

⁶² Goff, Phillip A.; Jackson, Matthew C.; Di Leone, Brooke A.L.; Culotta, Carmen M. och DiTomasso, Natalie A. The essence of innocence: Consequences of dehumanizing Black children. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 106, nr. 4, 2014: 526-545. <https://doi.org/10.1037/a0035663>, s. 541.

⁶³ Perrone, Paul A. och Chesney-Lind, Meda. Representations of Gangs and Delinquency: Wild in the Streets? *Social Justice*. Vol. 24, nr. 4, 1997: 96-116.

⁶⁴ Bris. *Barns rättigheter i skottlinjen: Om gängkriminalitet och barns uppväxtvillkor*. BrandFactory, 2022. [Ny rapport från Bris – om gängkriminalitet och barns uppväxtvillkor | Bris - Barnens Rätt i Samhället](#) (Hämtad 2023-05-15), s. 18.

⁶⁵ Bris, *Barns rättigheter i skottlinjen*, s. 19.

3. Teori och metod

Det teoretiska ramverket i denna uppsats utgörs av diskursteori och Nick Haslams teori om avhumanisering, där avhumaniseringsteorin, som fungerar som en förklaringsmodell gällande vad som är avhumaniserande, tillsammans med diskursanalys utgör den här undersökningens metodverktyg.

3.1. Diskursteori

Diskursteori ser på språk som konstituerande. Det innebär att hur man pratar om och framställer något endast är ett perspektiv på detta något, och att framställningar därmed inte behöver representera verkligheten. Av det följer en maktdimension eftersom vissa har större möjligheter att göra sin tolkning till den rådande sanningen, än andra.⁶⁶ Inom diskursteorin gäller detta inte minst identitetskonstruktioner, där forandet av sociala identiteter anses skapas inom diskurser.⁶⁷

'Gängkriminell' har kommit att bli en social identitet som tillskrivs en grupp individer i samhällsdebatten, och enligt diskursteorin är det diskursen som avgör vad en sådan benämning innefattar, vilket inte bygger på en objektiv verklighet. Språkanvändningen kring 'gängkriminella' säger alltså vad och vem en 'gängkriminell' är och varför det är intressant vilken framställning av den 'gängkriminella' som dominerar är för att olika diskurser får olika effekter, vilka kan gynna vissa och missgynna andra.⁶⁸ Avhumanisering utgör ett tydligt sådant exempel.

När det kommer till samhällsproblem, som gängkriminaliteten utgörs vara, kan språkanvändningen peka ut vem eller vad som anses skyldiga och därmed ansvariga för problemet, vilket i sin tur formar hur vi förstår, betraktar och bemöter problemet och de som berörs av det. Det finns alltså alltid ett samband mellan språket och sociala praktiker⁶⁹, vilket utgör den teoretiska utgångspunkten i den här uppsatsen och motiverar att undersöka diskurs.

Som motiverat ovan i materialavsnittet utgör politikens diskurs ett viktigt analysföremål i och med politikens stora påverkan på, alltså makt över, folkets uppfattningar om ett problem och människorna det berör. Diskursers ramar påverkar också individens egna handlingsutrymmen, man agerar och identifierar sig

---

⁶⁶ Bergström, Göran och Ekström, Linda. Diskursanalys. I *Textens mening och makt*, Bergström, Göran och Boréus, Kristina (red.), 253-302. Lund: Studentlitteratur, 2018, fjärde upplagan, s. 255.

⁶⁷ Bergström och Ekström, Diskursanalys, s. 256.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid.

i viss mån utifrån vilka möjligheter en ges att göra det, man självförverkligar andras bild och förväntningar av en själv.⁷⁰ Det ger också mening till att granska vad politikernas diskurs möjliggör eller begränsar. Politikerns överordnade maktposition när det kommer till tolkningsföreträdet inom en viss diskurs ger dem alltså hegemonisk makt. Gramscis begrepp hegemoni kan förstås som makt över tanken.⁷¹ En hegemonisk diskurs är därmed en diskurs som uppfattas som det normala och sanna. Med det sagt finns det också motdiskurser, vilka utmanar den hegemoniska diskursen med alternativa tolkningar och berättelser, som i sin tur möjliggör förändring genom motmakt. Att undersöka förekomsten av en hegemonisk diskurs och motdiskurser utgör därför en del av den här undersökningen.

3.2. Nick Haslams teori om avhumanisering

För att kunna teoretisera avhumanisering krävs det även en redogörelse för vad det är att vara människa. Nick Haslam, socialpsykolog och professor i psykologi på The University of Melbourne, arbetar med ett flertal egenskaper som han baserat på tidigare forskning och teoretiker menar tillhör människan, och enligt Haslam går de att dela upp i två olika ”senses of humanness”⁷². Mänsklighet består av unikt mänskliga egenskaper (uniquely human characteristics) och mänskliga naturegenskaper (human nature characteristics). En sådan uppdelning synliggör två olika former av avhumanisering: animalisk avhumanisering och mekanisk avhumanisering.⁷³

Unikt mänskliga egenskaper är egenskaper som särskiljer oss från djur, som människan är ensam om att besitta. Dessa reflekterar främst civilisering, socialisering och kultur, och kan därför skilja sig mellan människor i olika kulturer och populationer. De unikt mänskliga egenskaperna kan uppfattas som mindre viktiga eftersom det inte är medfödda egenskaper.⁷⁴ Att tillskriva mänsklighet dessa egenskaper utgör en ”Enlightenment sense of humanness”⁷⁵ på grund av dess fokus på rationalitet och kultur.

De unikt mänskliga egenskaperna är: hövlighet, artighet/uppfostran, moralisk känslighet, rationalitet, logik och mognad. Att förnekas unikt mänskliga egenskaper är att utsättas för animalisk avhumanisering. Ett sådant förnekande kan ta sig uttryck i att i stället tillskriva individer med de motsatta egenskaperna: brist på

---

⁷⁰ Ibid, s. 264.

⁷¹ Winther Jörgensen, Marianne och Phillips, Louise. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur, 2000, s. 23.

⁷² Haslam, Nick. Dehumanization: An Integrative Review. *Personality and Social Psychology Review*. Vol. 10, nr. 3, 2006: 252-264. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1003_4, s. 252.

⁷³ Haslam, Dehumanization: An Integrative Review, s. 256.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid, s. 257.

kultur, grovhet, amoralitet, brist på självbehärskning, irrationalitet, instinktivmässig, barnliknande (se Figur 1).⁷⁶

Animalisk avhumanisering är att se på någon som ointelligent vars beteende styrs av motiv, aptit och instinkter, och inte fri vilja, för att individen ses som mindre kognitivt utvecklad. Av detta följer att denna form av avhumanisering utgör en vertikal jämförelse, det betyder att de avhumaniserade *underordnas* andra, på en skala av utveckling eller evolution.⁷⁷ Det tydligaste uttrycket av animalisk avhumanisering är såklart att beskrivas som djurisk eller till och med jämföras med eller benämns som ett djur. Denna form av avhumanisering följs ofta av förnedring och skam för den avhumaniserade, som dessutom har visat sig bli ett föremål för avsky och förakt och ses som någon som kontaminerar och korrumperar. Där bland annat död som fenomen har visat sig vara något som framkallar sådan avsky, för att det påminner oss om vår djuriska natur.⁷⁸

Mänskliga naturegenskaper är i stället egenskaper som vi kan ha gemensamt med andra arter men som fortfarande är typiska eller centrala för människan. Dessa handlar mer om vad som är medfött biologiskt, varav de inte kan skilja sig mellan människor oavsett kultur eller population. De mänskliga naturegenskaperna betraktas som essentiella, fundamentala, oföränderliga och naturliga.⁷⁹ Detta utgör en mer "Romantic sense of humanness"⁸⁰ som fokuserar på passion, fantasi, känsla och vilja.

De mänskliga naturegenskaperna är: känslomässig lyhördhet, mellanmänsklig värme, kognitiv öppenhet, agens, individualitet, djuphet. Mekanisk avhumanisering är att förnekas dessa och att i stället förknippas med egenskaperna: tröghet, kylighet, stelhet, passivitet, utbytbarhet och ytlighet (se Figur 1).⁸¹ Någon som mekaniskt avhumaniseras uppfattas som känslolös vars beteenden är orsakade i stället för drivna av personlig vilja, vilket leder till en syn på människan som ett objekt eller automatliknande. Till skillnad från djur uppfattar vi maskiner som något helt annat och skilt från människan, därav utgör mekanisk avhumanisering en horisontell jämförelse baserat på olikhet där de avhumaniserade ses som icke-människor snarare än underordnade människor. Därför blir inte den avhumaniserade ett föremål för avsky utan denna form av avhumanisering åtföljs snarare av likgiltighet.⁸² Genom att uppleva att man inte kan relatera till eller hör ihop med människor tolkar man att det inte existerar någon social relation och

---

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid, s. 258-259.

⁷⁸ Ibid, s. 258.

⁷⁹ Ibid, s. 256.

⁸⁰ Ibid, s. 257.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid, s. 258-259.

avskriver dem därmed som sociala partners. Att inte se att man har något gemensamt eller släktskap med andra kan alltså vara ett tecken på mekanisk avhumanisering.⁸³ Fler effekter av att se människor som socialt avlägsna är att de uppfattas på ett förenklat och avskalat sätt, samt att man inte känner empati för dem.⁸⁴

Haslam belyser att båda formerna av avhumanisering kan ske individer emellan och mellan grupper av människor. Däremot poängteras att animalisk avhumanisering är ett typiskt mellan-grupper-fenomen som ofta sker mellan olika etniska grupper, där uppdelningen ”vi och dom” alljämt förekommer.⁸⁵ I samband med sådana sociala kategoriseringar har det visat sig att den egna gruppen bedömer den andra gruppen, ”dom”, som hotfulla eller farliga, dels för att ”dom” uppfattas som en grupp med hög enitivitet (har stark sammanhållning). Det har även funnits att grupper som orsakar andra grupper lidande tenderar att avhumanisera människorna i de grupperna för att avskriva sig själva sitt kollektiva ansvar och skyldigheter.⁸⁶ Haslam menar också att människor kan avhumaniseras på båda sätten samtidigt, vilket han poängterar med: ”The two forms of dehumanization rest on independent dimensions of humanness rather than exclusive categories”⁸⁷.

Vidare argumenterar Haslam för att avhumanisering inte bara tar sig uttryck i våld eller konflikter, utan är något som likväl sker i vardagen till exempel genom hur vi framställer människor, där exempelvis användandet av stereotyper inte ger de stereotypifierade människorna full mänsklighet.⁸⁸ Enligt Haslam är avhumanisering därmed att tillskriva individer eller grupper lägre av någon eller båda formerna av mänsklighet än vad som tillskrivs jaget eller den egna gruppen. Det kan, men behöver inte inkludera liknelser av djur och maskiner. En sådan definition påvisar att objektivering och stigmatisering avhumaniserar.⁸⁹

---

⁸³ Ibid, s. 261.

⁸⁴ Ibid, s. 262.

⁸⁵ Ibid, s. 259, 261.

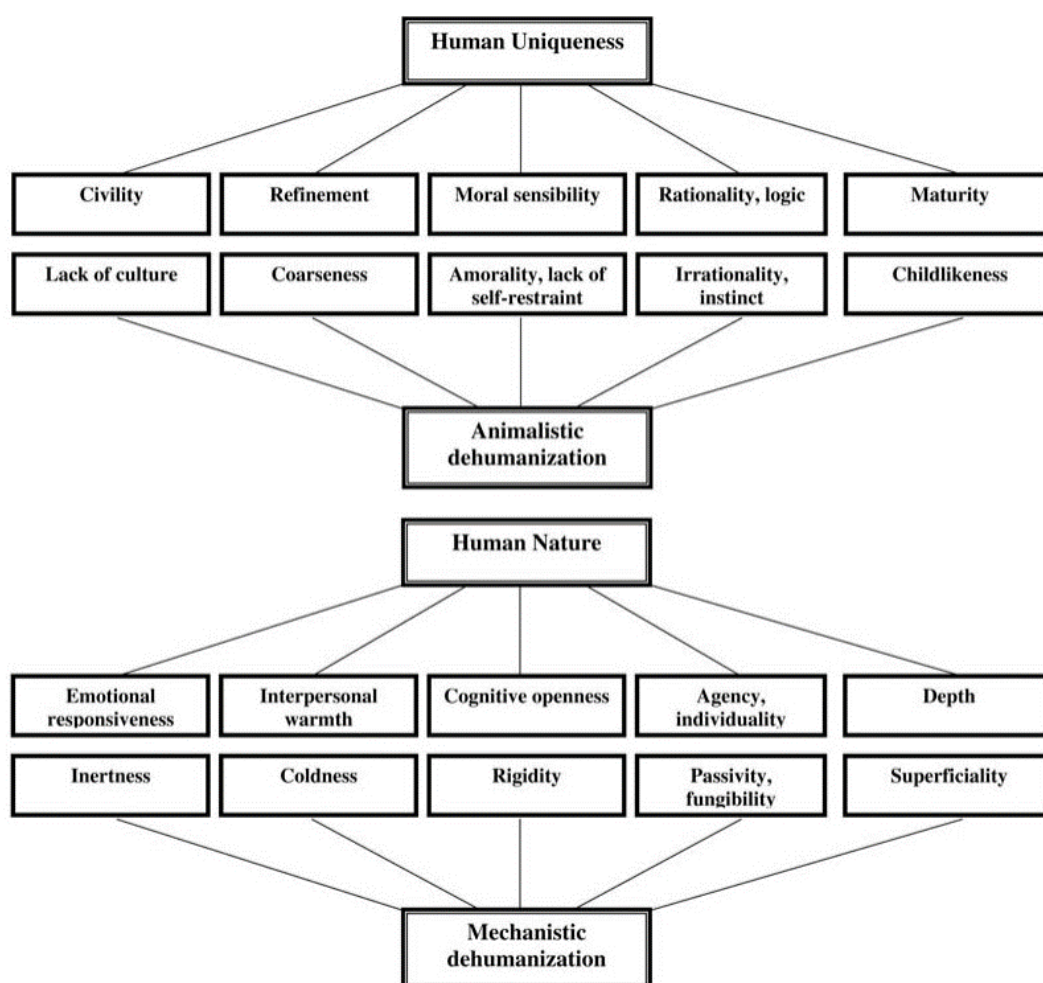
⁸⁶ Ibid, s. 261.

⁸⁷ Ibid, s. 260.

⁸⁸ Ibid, s. 259.

⁸⁹ Ibid, s. 262.

Figur 1. Nick Haslams föreslagna kopplingar mellan föreställningar om mänsklighet och motsvarande former av avhumanisering.⁹⁰

Det intressanta för den här uppsatsen är i första hand att undersöka *om* det sker en avhumanisering av 'gängkriminella' och inte *vilken* form av avhumanisering som görs. Både för att det första är en förutsättning för det andra, och för att inte lägga någon värdering i att en form av avhumanisering är värre än en annan. Uppdelningen hjälper däremot att förstå vilka konsekvenser som följer av förnekande av olika egenskaper. Haslams teori om två former av avhumanisering är den mest lämpade att utgå ifrån och att använda som analysverktyg i denna uppsats då den innefattar en mängd avhumaniserande begrepp som man kan söka identifiera på olika platser, i detta fall i politiska debatter, och för att det är den mest allomfattande teorin inom avhumanisering hittills, baserad på områdets främsta teoretiker och på forskning från flera olika fält.

⁹⁰ Ibid, s. 257.

3.3. Metod

Metoden som används är diskursanalys. Inom diskursanalysen finns det flera olika inriktningar och metoder med olika utarbetade tillvägagångssätt, men det gemensamma för dessa är formbarhet. Analysen är därmed anpassningsbar utefter undersökningens syfte, frågeställningar och material.⁹¹ Med sin grund i diskursteori som redogjorts för ovan är diskursanalys den givna metoden för att kunna besvara vilka representationer av 'gängkriminella' de politiska debatterna konstruerar.

Urvals- och framtagningsprocessen av materialet har redogjorts för under avsnittet material. Inför arbetet med de nio debatterna skrevs två listor att ha jämsides lyssningen för att inte missa något relevant för undersökningen. En lista med Haslams egenskaper och en lista med fem förslag på kodningsteman, dessa var: benämningar på personer i gängkriminella miljöer, associationer till personer i gängkriminella miljöer, diskurs om barn, pronomen som 'vi och dom', och förövar-offer-dikotomi. Dessa bidrog till en inledande struktur av materialet, vilket är viktigt att ha under diskursanalys.⁹²

Sedan lyssnades debatterna på och löpande citerades allting som var relevant för temana och egenskaperna. Exakt vad som sades antecknades tillsammans med exakt tidpunkt och vilket parti personen som uttalade det representerade. Samtidigt färgkodades citaten löpande (utifrån temana) för att inte riskera att glömma några idéer. Det skrevs också anteckningar till alla uttryck som väckte övriga tankar. Det innebär att kodanalysen inte begränsades till de förarbetade listorna utan allt som kunde tänka sig ha relevans fick bli del av materialet.

I och med att diskursanalys kan utföras på så olika sätt är transparens och insyn en viktig del⁹³, därför är det tacksamt att det framarbetade materialet bestod av citat. Det blev ungefär 21 sidor citat, vilka efter den första löpande kodningen lästes igenom två gånger ytterligare, med flera dagars mellanrum, för att försäkra att citaten har tolkats riktigt och se om det finns fler perspektiv.

---

⁹¹ Bergström och Ekström, Diskursanalys, s. 290.

⁹² Ibid, s. 289.

⁹³ Ibid, s. 290.

4. Analys och resultat

I följande presenteras flera citat ur debatterna som här analyseras och tolkas både för sig själva och i sitt större sammanhang. Forskningsfrågan är ifall politikernas diskurs i debatter avhumaniserar 'gängkriminella'. Eftersom fokuset ligger på avhumanisering har följande strukturerats utifrån Haslams avhumaniseringsteori och specifikt utifrån de egenskaper som tydligast har berörts i debatterna. Uppsatsen intresserar sig även för vilken hänsyn som tas till att det är barn som också befinner sig i gängkriminalitet. Detta utgör det sista analysavsnittet. Analysens övergripande teman är: hänsynslöshet och grovhet, normer och värderingar, agens och individualitet, ytlighet och girighet, och hänsynen till barn.

4.1 Hänsynslöshet och grovhet

Hänsynslöshet är den enda egenskapen som uttalas explicit och flera gånger i debatterna av båda blocken. Det är tydligt hur hänsynslösheten i skjutningarna lyfts fram för att måla upp situationen (och de gängkriminella) som särskilt allvarlig och motbjudande.

Vi ser ju ofta unga killar som skjuter varandra på öppen gata helt utan hänsyn till människor som råkar befinna sig i närheten.⁹⁴ (S)

Enligt detta och liknande uttalanden bryr sig inte de gängkriminella om vilka som drabbas, vilket går att tolka som ignorans kommet ur en brist på känslor. Moderaterna säger att "de är tyvärr helt likgiltiga inför om andra människor drabbas, vilket vi ser om och om igen"⁹⁵. Detta ger en bild av de gängkriminella som känslolösa robotar/maskiner, vilket indikerar mekanisk avhumanisering. Socialdemokraterna säger att de "har totalt ingen respekt för människoliv"⁹⁶. Politikernas sätt att använda egenskapen hänsynslös kan förstås utifrån Haslams avhumaniserande egenskaper som: grovhet, amoralitet, kylighet och känslolöshet. När det påstås att gängkriminella "har väldigt nära till våld"⁹⁷ och är "kallblodiga mördare"⁹⁸ och "inhemska terrorister, dom är rent samhällsfarliga"⁹⁹, framstår de

---

⁹⁴ Expressen. "Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården". Minut: 11.23. Socialdemokraterna.

⁹⁵ Expressen. "Debatt om gäng och kriminalitet: "Tittar på Danmark" · Moderaterna vs. Socialdemokraterna". Minut: 13.26. Moderaterna.

⁹⁶ SVT. "Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)". Minut: 14.08. Socialdemokraterna.

⁹⁷ Expressen. "Debatt om gäng och kriminalitet: "Tittar på Danmark" · Moderaterna vs. Socialdemokraterna". Minut: 1.08. Socialdemokraterna.

⁹⁸ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 11.53. Centerpartiet.

⁹⁹ SVT. "Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)". Minut: 5.04. Moderaterna.

som till naturen onda och något man ska vara rädd för. Det leder också till en stor upplevd distans mellan sig själv och den gängkriminella för att man inte kan förstå hur någon kan göra de här sakerna helt obrydd. Dessutom väcker det avsky ifall någon är så hemsk och grov som till exempel inte har problem med att mörda. Sådana uppfattningar och relationer är konsekvenser av både mekanisk och animalisk avhumanisering.

Det mest förebyggande vi kan göra just nu, det är ju att lagföra de här tungt kriminella personerna, som annars hela tiden rekryterar in nya.¹⁰⁰

Den mekaniska frammålningen antyder även på utbytbarhet. Tillsammans med ett upprepat fokus på nyrekrytering, exemplifierat med citatet ovan, som får det att låta som att rekrytering sker på löpande band, framstår de gängkriminella som utbytbara. Det är att förneka individualitet. Det låter som att det bara uppstår nya hänsynslösa maskiner som om de vore produkter. Det talas också flera gånger om att det inte hjälper att endast låsa in gängkriminella utan att arbeta förebyggande, för att då ersätts bara de inlåsta gängkriminella med nya, och problemet fortgår. Det utgör en tydlig tillskrivning av utbytbarhet som leder till homogenisering.

4.1.1 Motdiskurs: det handlar om mänskliga behov, inte att man är en kallblodig mördare

I SVT:s Sverige möts – Gängkriminaliteten deltar en före detta gängkriminell. Han får frågan hur han blev kriminell varpå han svarar:

För att jag gjorde ett val, jag har mitt ansvar, jag gjorde ett val men jag kände en tillhörighet. Jag hade förälder... jag kanske inte fick den bekräftelsen, jag hade ingen fritids... Jag sökte mig där jag fick en bekräftelse, en tillhörighet, en gemenskap. Där jag fick höra att jag var bra. I skolan jag fick höra att jag var dålig. Och självklart gjorde jag fel val och jag gjorde kriminella handlingar men ju mer kriminella handlingar jag gjorde ju mer positiva feedback fick jag.¹⁰¹

Här syns egenskaperna känslomässig lyhördhet och mellanmänsklig värme i stället för känslolöshet. Även fast han tar personligt ansvar ser han problemet kommet ur frånvarande relationer och förutsättningar under uppväxten och inte att han till naturen besitter onda egenskaper. Kriminella handlingar begås inte känslolöst utan snarare för att få sina mänskliga behov tillgodosedda. Han säger att ”jag hamnade i den vägen för att jag hade ingen som vägledde mig”¹⁰² och pratar om betydelsen av

---

¹⁰⁰ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 9.14. Moderaterna.

¹⁰¹ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 25.04. Före detta gängkriminell.

¹⁰² Ibid. Minut: 25.47. Före detta gängkriminell.

positiva vuxna förebilder. Han vittnar om ensamhet och brist på hjälp som orsaker till kriminalitet, det vill säga faktorer man inte kan tillgodose sig själv, vilket innebär att det är fler än den gängkriminella som är skyldiga till situationen. Det här perspektivet ger helt andra effekter än o-igenkännbarhet och avsky, bland annat förståelse för någons utsatthet och ett skiftat fokus till samhällets ansvar och skyldigheter. Senare i samma debatt säger Miljöpartiet att det inte bara krävs att få ungdomarna att känna framtidshopp, utan även ”att känna sig inkluderade i samhället, att det finns folk som vill dem väl och tror på dem”¹⁰³, vilket går helt i linje med den före detta gängkriminellas perspektiv.

4.2 Normer och värderingar

Kristdemokraterna och Moderaterna lyfter upprepade gånger upp normer och värderingar som en orsak till gängkriminalitet. Kristdemokraterna förklarar problemet som ”ett helt urholkat människovärde, att normer som att man värderar människoliv är helt borttraderade”¹⁰⁴ och Moderaterna menar att ”vi har antisociala och normbrytande beteenden”¹⁰⁵. Återigen porträtteras en grovhet och kylighet som inte ser något värde i människors liv. Att vara antisocial och bryta mot gruppens normer kan tolkas som ociviliserat och som brist på kultur, egenskaper som tillskrivs under animalisk avhumanisering. Kristdemokraterna säger också att vi behöver återuppbygga ”dom värderingarna att man inte skjuter ihjäl varandra för minsta kränkning”¹⁰⁶. Här tillskrivs både brist på självbehärskning, irrationalitet och barnaliktande. Genom att måla upp motiven bakom skjutningarna som petitesser uppfattas de gängkriminella mördare för småsaker, vilket förnekar hur verkliga problemen bakom är för de inblandade.

Jag tror att det beror på många saker, men att man har missat att sätta gränser tidigt. Vi kristdemokrater lyfter alltid fram föräldrarnas betydelse, familjens betydelse, att överföra goda värderingar från generation till generation. Men här är det ju tyvärr tvärtom, man har liksom fått ett vakuum där man har själv fått bygga sin egen lag.¹⁰⁷ (KD)

Både Kristdemokraterna och Moderaterna säger att det behövs fokuseras mer på föräldraansvaret. Citatet ovan skuldbelägger inte bara föräldrar utan förtydligar också att gängkriminella målas upp som ouppfostrade, återigen bristande kultur. Det framställs också som att ingen har försökt förhindra situationen eller

---

¹⁰³ Ibid. Minut: 44.55. Miljöpartiet.

¹⁰⁴ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 13.27. Kristdemokraterna.

¹⁰⁵ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 40.15. Moderaterna.

¹⁰⁶ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 14.25. Kristdemokraterna.

¹⁰⁷ Ibid. Minut: 13.54. Kristdemokraterna.

utvecklingen, och som att det har varit fritt fram för gängkriminella att göra som de vill. Vilket också får det att låta som att det är såhär gängkriminella önskar att ha det. Kristdemokraternas exempel på sådana goda värderingar de talar om är ”att det aldrig under några omständigheter trots meningsskiljaktigheter kan vara motiverat att försöka döda svensk polis när de försöker säkerställa vår trygghet, att på svensk mark gäller svensk lag.”¹⁰⁸ Uttrycket får det att låta som att gängkriminella tycker att det är rätt att döda (svensk) polis och valet av exempel visar återigen på grovhet. Att det markeras som något svenskt analyseras vidare nedan (avsnitt 4.2.2 Vi och dom). Det indikerar i alla fall på stelhet, en oförmåga att anpassa sig, ännu en omänsklig egenskap.

Föräldraansvaret. Det talar vi ju aldrig om i Sverige, utan i Sverige så ska skolan göra allt, lärare ska uppfostra alla barn, men jag är övertygad om att den bästa brottsförebyggande insatsen det är ju barn som växer upp i familjer med vårdnadshavare som både ger dem kärlek och respekt, men också lär dom vad som är rätt och vad som är fel.¹⁰⁹ (M)

Moderaterna pekar igen på att veta vad som är rätt och fel, som om att gängkriminella inte redan vet det. Det tas ingen hänsyn till att det kan finnas situationer där man av olika anledningar måste gå emot sina egna värderingar. Men genom att framställa gängkriminella som amoraliska osynliggörs sådana situationer och problemet menas enbart ligga hos individer. Precis som att tyngdvikten på föräldraansvar föredrar ett mer individualistiskt ansvar i stället för samverkan i samhället. Här erkänner Moderaterna samtidigt behov av kärlek och respekt, vilket visar på känslomässig lyhörddhet och mellanmänsklig värme. Dock verkar det inte räcka för att lära sig vad som är rätt och fel. Kristdemokraterna säger också att ”den viktigaste förebyggande åtgärden är att markera pappor och mammors ansvar för sina barn”¹¹⁰. Vikten Moderaterna och Kristdemokraterna lägger på föräldraansvar och normer och värderingar kan leda till en allmän uppfattning om att det är individers moral som är huvudproblemet.

4.2.1 Motdiskurs: andra orsaker

Människor måste kunna betala för sin mat, betala hyran, och köpa vinterkläder till sina barn. Vi har oerhört många som lever i fattigdom idag i Sverige, barn i utsatta områden som inte har pengar till att äta frukost på morgonen, som bor jättejättetrångt och som inte har studiero

---

¹⁰⁸ Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”. Minut: 14.59. Kristdemokraterna.

¹⁰⁹ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 7.17. Moderaterna.

¹¹⁰ Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”. Minut: 14.59. Kristdemokraterna.

för att göra sina läxor. Hela situationen som många lever i i förorterna är på fattigdomsgränsen och det här är det jag menar är en utav grogrunderna till att vi ser skjutningar, vi ser kravaller idag, och det är det här som man måste komma åt.¹¹¹ (V)

Till skillnad från de tidigare presenterade citaten sätter Vänsterpartiet här in 'gängkriminella' i en kontext. Det framgår att 'gängkriminella' är personer som bär på historier, personer som bor någonstans, som försöker studera, har familj och behöver mat och kläder. Detta bidrar till att de som lyssnar på debatten känner igenkänning och ser likheter för att 'gängkriminella' ses som mänskliga. Enligt Vänsterpartiet är ojämlikhet och fattigdom orsaker till gängkriminaliteten, vilket utesluter att det har att göra med onda människor. Moderaterna kontrar med att utanförskap bara är *en* riskfaktor och att normer, värderingar och föräldrans ansvar är "vad det egentligen är som skapar den här formen av kriminalitet"¹¹².

Mycket av de här skjutningarna beror ju på att de olika nätverken och grupperingarna har konflikter med varandra. [...] Här i Sverige så sker mycket av konflikterna dels om narkotikamarknaden, man vill sälja narkotika för att narkotika är liksom den svarta ekonomin som gängen måste stå på för att klara sig över huvud taget.¹¹³ (V)

I stället för att måla upp motiven bakom skjutningarna som petitesser ger Vänsterpartiet en bredare inblick gällande konflikternas uppkomst. I båda dessa citat framhävs det att det finns anledningar till gängkriminaliteten, som grundar sig i mänskliga behov så som inkomst, tak över huvudet och mat, för att överleva.

4.2.2 Vi och dom

Sverigedemokraterna menar att grundorsaken till gängkriminalitet är "årtal av massinvandring"¹¹⁴ vilket tar sig uttryck i "en värderings- och kulturkonflikt som sker i Sverige idag"¹¹⁵. Detta vidareutvecklar diskussionen om normer och värderingar då det menas att problemet inte bara är bristande moral utan att normerna och värderingarna inte är svenska. Moderaterna instämmer till viss del:

Har man till exempel kommit till Sverige så kan man ju se att vara förälder här är någonting helt annat än att vara förälder i många andra länder. Här uppfostrar vi gudskelov inte barn genom att slå dem, men det är klart att jag möter många föräldrar som beskriver just den här

---

¹¹¹ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 24.20. Vänsterpartiet.

¹¹² Ibid. Minut: 26.13. Moderaterna.

¹¹³ Ibid. Minut: 12.13. Vänsterpartiet.

¹¹⁴ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 13.12. Sverigedemokraterna.

¹¹⁵ Ibid.

kulturkrocken som kan bli utifrån att man på kort tid har kommit från länder med helt andra normer och värderingar.¹¹⁶ (M)

Distinktionen som skapas mellan ett ”vi” och ”dom” leder till föreställningar om att svenskar och icke-svenskar är varandras motsatser. En distans och olikhet upplevs, vilket avhumaniserar ”dom”, också genom att trycka på svårigheterna att anpassa sig eller att passa in i svensk kultur. Med barnaga som exempel är det tydligt att icke-svenska normer och värderingar förstås som *sämre*, vilket underordnar ”dom” bland annat utifrån moral och civilisering.

Det är klart att polisen måste vidta någon form av profilering. Det är ju direkt orimligt om man vet att fyra av fem som är engagerade i gatugång eller kriminella nätverk har utländsk bakgrund, men man ändå väljer att visitera min mormor för att inte få kritik från folk som menar på att polisen ägnar sig åt profilering. Vi måste prata om resurseffektivitet också. Det är betydligt mer sannolikt att en ung person från ett annat land bär på vapenmagasin eller narkotika än att en medelålders vit svensk kvinna gör det.¹¹⁷ (SD)

Sverigedemokraterna ser mening i att utgå ifrån att gängkriminella är personer med utländsk bakgrund. Och det problematiseras inte utifrån segregation och ojämlikhet, utan förklaras med icke-svenskhet:

Om vi tittar på skjutningar och sprängningar, så är det klart att det till stor del är ett importerat problem. De flesta föräldrarna har annan bakgrund, de kommer också från en viss del av världen primärt, och de bor i utsatta förorter där man har väldigt liten kontakt med majoritetssamhället, och det är ett problem.¹¹⁸ (SD)

Vänsterpartiet skuldbelägger i stället Sverige för att svika stadsdelar och människor så att ”man inte känner sig som en del av det svenska samhället”¹¹⁹. Det implicerar att en överrepresentation av personer med utländsk bakgrund i gängkriminaliteten beror på en avsaknad av inkludering och tillhörighet, och inte på en innesittande amoralitet eller brist på (svensk) kultur. Vänsterpartiet identifierar och problematiserar också explicit att debatten pratar utifrån ett ”vi och dom”, vilket innebär att diskursen även problematiseras på plats så att sannolikheten att lyssnarna blir självreflekterande gällande vilka antaganden som görs ökar.

---

¹¹⁶ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 8.19. Moderaterna.

¹¹⁷ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 44.42. Sverigedemokraterna.

¹¹⁸ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 46.58. Sverigedemokraterna.

¹¹⁹ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 18.01. Vänsterpartiet.

Kristdemokraterna anser i stället att ”det är viktigt att inte rädslan för att riskera att hamna i ’vi och dom’ gör att man inte gör de åtgärder som krävs”¹²⁰. Vilket förminskar konsekvenserna (till exempel avhumanisering) en sådan diskurs kan ge upphov till. Socialdemokraterna avvisar dock också dikotomin genom att säga att ”den konflikt vi har på det här området, det är mellan laglydiga medborgare och gängkriminella, inte mellan folk med svenska rötter och folk med bakgrund i andra länder”¹²¹. Det görs irrelevant vilka ’rötter’ en har, däremot görs det en distinktion mellan laglydiga medborgare och gängkriminella, detta analyseras vidare under avsnitt 4.4.1.

4.3 Agens och individualitet

Huvudorsaken är att människor väljer att begå brott, att det hela tiden skapas nya kriminella och nya brottsoffer och det är ju det vi måste förebygga. Och då får man ju lyssna på vad säger rikspolischefen, vad säger forskningen, vad säger de kriminella själva?¹²² (S)

För att få förståelse för situationen menar Socialdemokraterna att man bland annat behöver ha en dialog med de gängkriminella. Detta ifrågasätts direkt av programledaren varpå Socialdemokraterna svarar att ”ja men då får du ju svar på ’varför har du valt att begå det här brottet?’ och då får man ganska tydligt svar”¹²³. Att vilja och att se mening med att föra dialog med gängkriminella tillskriver gängkriminella både agens och individualitet. Det menar att gängkriminella själva besitter kunskap och förståelse samt att det kan finnas individuella förklaringar till personers agerande. En sådan inkludering bidrar till förmänskligande i ett sammanhang där det starkt ifrågasattes ifall det är ”de kriminella som man ska lyssna på när det gäller hur den här utvecklingen ska brytas”¹²⁴. Ifrågasättandet utgår även ifrån att gängkriminella själva inte vill bryta utvecklingen, vilket mer stämmer överens med diskursen om hänsynslöshet och idén om att vara ond till naturen och att vara oföränderlig. Vänsterpartiet visar i stället på ett värde i gängkriminellas röster och bryter på så sätt mot generalisering och homogenisering.

Ta aldrig miste om det: de hör vad ni säger, de hör varje gång de misstänkliggörs, varje gång de klumpas ihop, varje gång de dras över

---

¹²⁰ Ibid. Minut: 21.21. Kristdemokraterna.

¹²¹ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 52.21. Socialdemokraterna.

¹²² SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 06.50. Socialdemokraterna.

¹²³ Ibid. Minut: 07.19. Socialdemokraterna.

¹²⁴ Ibid. Minut: 07.11. Programledare.

en kam, så hör de det, och det här sliter sönder tilliten mellan ungarna och samhället där vi skulle behöva bygga dem starka i stället.¹²⁵ (MP)

Miljöpartiet visar också på att gängkriminella besitter kunskap och förståelse. De är inte några passiva, känslolösa maskiner utan intelligenta enskilda individer med agens. De är också aktiva i samhället och politiken, de är inte där långt borta helt avskilt från oss utan de tar till exempel del av samma debatter som alla andra. Här problematiseras också diskursen på plats vilket ytterligare är att ta hänsyn till deras känslor.

I en diskussion om vikten av att ha bra förebilder problematiserar Moderaterna att ”de flesta förebilder som man puttar ut i förroterna är ex-kriminella”¹²⁶. Till skillnad från Vänsterpartiet och Miljöpartiet anses (före detta) kriminella inte vara några som man ska lyssna på. Att ha begått kriminella handlingar anser nog ingen att det ska ses upp till men uttalandet exkluderar helt andra aspekter av det, vilket resulterar i att (före detta) kriminella endast uppfattas som någon som inte kan vara en förebild, en dålig människa. Att få träffa en före detta kriminell kanske bidrar till igenkänning för någon som befinner sig i eller runtomkring gängkriminella miljöer, och en annan möjlighet till förståelse personerna emellan.

4.3.1 Är det ett val?

Det är tyvärr så att väldigt många idag, de fattar ett aktivt val, de kan tjäna väldigt mycket pengar på att sälja narkotika. Det är liten risk att åka fast. Även om de åker fast så blir konsekvensen väldigt liten, så vi måste förändra den här kalkylen. Vi måste öka upptäcktsrisken och se till att det står tydligt och klart för alla att väljer man att livnära sig på det här, på att sälja narkotika till barn, vad är det för människor egentligen? Om de gör det, då ska de veta att det kommer att bli många års fängelse.¹²⁷ (M)

Moderaterna säger här att människor väljer att hålla på med narkotikaförsäljning för att man vill tjäna mycket pengar. Det indikerar inte på motiv som behov av mat utan snarare en girighet, vilket är något som uppfattas irrationellt och möjligtvis omoget. Dessutom påstår Moderaterna att narkotikan säljs till barn, det osynliggör först och främst andra konsumenters involvering och ansvar. Sedan tyder det på grovhet, amoralitet, kylighet och känslolöshet, samtidigt som Moderaterna

---

¹²⁵ Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”. Minut: 13.20. Miljöpartiet.

¹²⁶ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 40.28. Moderaterna.

¹²⁷ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 17.24. Moderaterna.

ifrågasätter mänskligheten hos de här individerna, eller åtminstone underordnar dem som sämre människor, en tydlig avhumanisering.

Jag har själv varit med om att unga börjar gråta utav lättnad när vi låser in dem i arrestcellen för att de för första gången på väldigt länge får sova en natt där de inte behöver vara rädda. Och det är ju väldigt talande för att de vill inte vara i det här livet de har valt eller tvingats välja, och då måste ju samhället ge dem en annan valmöjlighet.¹²⁸ (S)

Även om Socialdemokraterna fortfarande pratar om det i termer av val, lyfts möjligheten att kriminaliteten är ett påtvingat val, alltså att det inte har funnits något val. Fler partier som förstår det så kan vi utläsa ur avsnitten ovan där gängkriminalitetens orsaker har sagts vara mänskliga behov, både psykologiska och för att överleva, av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Citatet av Socialdemokraterna här drar den slutsatsen utifrån gängkriminellas egna erfarenheter, vilket tillskriver de agens genom att ta hänsyn till deras verkligheter, samt inkluderar dem. Att tala om rädsla och att gråta visar också på starka känslor och utsatthet. Utifrån det här citatet skulle det också gå att tolka att gängkriminella kan begå brott med motivet att få hamna i arrestcell.

En ungdomspedagog som deltar i SVT:s Sverige möts – Lag och ordning understryker att ”ingen vill bli kriminell, ingen föds som kriminell, det är fel på oss vuxna”¹²⁹. Det blir ett starkt kontrasterande i det politiska samtalet, genom att helt utesluta att det skulle finnas någon vilja, önskan eller dröm om att vara gängkriminell.

4.4 Ytlighet och girighet

Moderaterna, Kristdemokraterna¹³⁰, Sverigedemokraterna, Liberalerna och Socialdemokraterna¹³¹ bidrar alla till en association mellan gängkriminalitet och en lyxig livsstil. Utöver att äga dyra föremål beskrivs gängkriminella som ”kungar”¹³² i vissa områden och som att ”de gör lite som de vill”¹³³. Bilden som ges är att gängkriminella har det väldigt bra och att de är fria.

---

¹²⁸ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 07.19. Socialdemokraterna.

¹²⁹ Ibid. Minut: 17.51. Ungdomspedagog.

¹³⁰ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 22.48 och 23.12. Kristdemokraterna.

¹³¹ Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”. Minut: 11.23. Socialdemokraterna.

¹³² SVT. ”Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)”. Minut: 8.10. Moderaterna.

¹³³ Ibid.

De måste ha en skyldighet att uppvisa att de har förtjänat sina pengar. Åker man i dyra bilar, har dyra kläder, har guldkedjor, har dyra klockor, då ska detta kunna tas. För att de här människorna är drivna av pengar. Det hjälper inte att vi förstärker socialbidrag eller a-kassa eller tar bort all skatt upp till 20 000 i månadsinkomst. De här personerna är ute efter en livsstil som är grovt kriminell.¹³⁴ (L)

Liberalerna påstår att gängkriminella är drivna av pengar. Återigen påpekas girighet. Att vara driven av motiv, aptit eller instinkter och inte av fri vilja är också avhumanisering då det utgår ifrån att personen inte är fullt kognitivt utvecklad. Samtidigt som det förnekar andra anledningar till att man vill ha dyra saker, som bekräftelse och tillhörighet, och att en kriminell inkomst också kan syfta till livsnödvändiga behov som mat och bostad. Påståendet om att gängkriminella är ute efter en grovt kriminell livsstil står också helt i kontrast till att ingen vill vara kriminell och det förnekar att några sociala insatser är till nytta.

Vi måste bort från det här saft och bullar, att vi bjuder grovt kriminella på pizza, polisen knäböjer inför farliga människor och i stället börja straffa människor på riktigt, som är farliga. Hålla farliga människor borta från gator och torg.¹³⁵ (SD)

Sverigedemokraterna målar upp en bild av att gängkriminella till och med behandlas bättre än andra människor och det framkommer inte att det skulle finnas några bekymmer i deras liv. De här associationerna tillsammans utgör en väldigt förenklad framställning av verkligheterna gängkriminella befinner sig i. Genom att få det att se ut som att gängkriminella både har ett väldigt gott liv och är väldigt farliga, och till exempel förnedrar polis, framställs de både kontaminera och korrumpera samhället. Att vilja hålla de borta är också en tydlig exkludering som menar att vi inte ska ha samröre med varandra.

4.4.1 Förövare eller offer?

Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna upprepar flertalet gånger att ”man ska stå på brottsoffrets sida”¹³⁶ och att ”vi behöver stå upp för laglydiga och hederliga invånare”¹³⁷. Det finns en ganska tydlig dikotomi mellan förövare (gängkriminella) och brottsoffer i diskursen där förövaren bara är ond, men det finns två invändningar. En deltagande polis pratar om skjutningarna och sprängningarna som något ”som drabbar både de kriminella, det drabbar tredje man

---

¹³⁴ Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022). Minut: 13.15. Liberalerna.

¹³⁵ Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”. Minut: 20.14. Sverigedemokraterna.

¹³⁶ Ibid. Minut: 15.58. Kristdemokraterna.

¹³⁷ SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 13.47. Moderaterna.

och nu ser vi nya barriärer som bryts där det börjar drabba familjemedlemmar”¹³⁸. Och Miljöpartiet säger att:

Man är ju ett offer om man blir mördad också, oavsett om du har begått brott innan du blir mördad eller inte. [...] De är också offer, och föräldrarna i den här kontexten är ju också offer.¹³⁹ (MP)

Alla inblandade förstås av dessa som offer vilket säger emot att du bara kan vara antingen gängkriminell eller offer, vilket leder till en mycket mindre aggressiv inställning till gängkriminella för att de tillskrivs känslor. Mot bakgrund av medias systematiska rapportering av de som förlorat sina liv under skjutningarna som siffror snarare än människor, utgör de här perspektiven en tydlig kontrast: bara för att du har varit gängkriminell blir inte ditt liv ovärdigt. När samhällsdebatten uttrycker att en person som har gått bort till följd av en skjutning är ’oskyldig’ för att personen inte var gängkriminell¹⁴⁰ uppfattas sedan gängkriminella som skyldiga till sin egen död när det väl är en gängkriminell som skjuts till döds. Utifrån det förmänskliga i stället Miljöpartiets citat de mördade gängkriminella.

Jag har inte heller träffat föräldrar som vill att deras barn ska välja den kriminella banan [...] och de känner samma sorg som alla andra. Det som är lite problemet med hur debatten stigmatiseras nu i samhället, det är ju att de här föräldrarna också går och bär på en skam, som att det skulle vara deras eget enskilda ansvar att deras barn blir mördad på öppen gata eller har begått brott.¹⁴¹ (MP)

Med tanke på Kristdemokraternas och Moderaternas fokus på föräldraansvaret som implicit gör föräldrarna skyldiga till situationen utgör Miljöpartiet en motdiskurs även mot detta. Återigen förflyttas skyldigheten från individer till samhället, vilket motverkar uppfattningarna om att gängkriminella till naturen är onda.

4.4.2 Att vara förlorad (eller att förtjäna lidande)

Debatterna om gängkriminalitet har nästan uteslutande diskuterat om lösningen är brottsförebyggande åtgärder eller hårdare straff. Utöver argument om effektivitet och brottsofferperspektivet legitimerades hårdare straff också genom att ge sken av hopplöshet och av principskäl:

En stor del av kriminaliteten i Sverige när det gäller just gängkriminaliteten, den begås av en liten grupp personer. Det är tyvärr

---

¹³⁸ Ibid. Minut: 01.58. Polis.

¹³⁹ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 18.30. Miljöpartiet.

¹⁴⁰ Det görs till exempel här: SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023). Minut: 04.06. Programledare.

¹⁴¹ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 19.11. Miljöpartiet.

svårt att rehabilitera dem, man ska göra sitt bästa och alltid försöka, men vi vet att det är betydligt svårare för dem att begå nya brott, skapa nya brottsoffer, om de är frihetsberövade.¹⁴² (M)

Här får Moderaterna det att framstå som att gängkriminella är oföränderliga, oförbätterliga och därför behöver vara inlåsta. Även om det sägs att rehabilitering alltid ska utföras uttrycks det med en sådan uppgivenhet att det kan uppfattas som onödigt.

Kan vi inte bara vara överens om en sak när det gäller brotten: att högre straff, strängare straff, ger inte effekt. Men vi tycker ändå att vi ska ha det därför att det finns en nytta med det. Väljer du att kliva utanför samhällets normer, då måste ju samhället reagera på det, annars ruttnar ju vår rättsapparat inifrån.¹⁴³ (C)

Centerpartiet förnekar till och med effektiviteten med hårdare straff men menar att det fyller ett symboliskt värde och att gängkriminella ska straffas som princip. Moderaterna säger också att ”det finns bara ett ställe för dem och det är fängelset”¹⁴⁴ och ”vi behöver fundera kring vad som skulle göra det riktigt, riktigt jobbigt att vara gängkriminell”¹⁴⁵. Detta antyder att gängkriminella inte redan har det tufft, och att lösningen är att göra det jobbigare för dem i stället för att tillgodose deras behov. Dessa uttalanden står på förutfattade idéer snarare än forskning vilket leder till att beslut tas utifrån känslomässiga argument. Därför spelar det roll vilka känslor diskursen får folk att känna gentemot gängkriminella.

Syftet [med straff] måste ju vara att personen inte ska begå brott igen. Det kan vi kontrollera beroende på vad vi har för innehåll på anstalten. Vad personen har för möjligheter när den kommer ut, alltså erbjuds det behandling på anstalten? Har man möjlighet till jobb, till boende, som inte är i en kvart hemma hos en kompis som pundar eller begår brott, har du en familj som väntar på dig? Alltså någonting att förlora? För att det är ju en av de farligaste sakerna som finns, när människor upplever att man inte har någonting att förlora längre.¹⁴⁶ (MP)

Miljöpartiet ser snarare att syftet med fängelse är behandling och inte att gängkriminella ska lida av principskäl. Detta perspektiv ser tvärtemot

---

¹⁴² Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 12.18. Moderaterna.

¹⁴³ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 28.58. Centerpartiet.

¹⁴⁴ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 10.50. Moderaterna.

¹⁴⁵ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 26.42. Moderaterna.

¹⁴⁶ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 30.11. Miljöpartiet.

gångkriminella som föränderliga vilket bland annat tillskriver dem egenskaperna agens, rationalitet och moralisk känslighet. Erkännandet av mänskliga behov visar på känslor och att förutsättningar och möjligheter utgör kärnproblemet, inte individens normer eller värderingar.

4.5 Tas det hänsyn till att det handlar om barn?

Miljöpartiet är det enda partiet som nämner desperation, kommen ur fattigdom och ett ständigt utpekande som gängkriminell, som en orsak till att barn tar sig in i gängkriminella miljöer. Att hela tiden bli utpekad som gängkriminell menar Miljöpartiet leder till ett självförverkligande, för att samhället inte ger en några andra möjligheter.¹⁴⁷

Resterande partier förklarar varför barn utför kriminella handlingar inom gängkriminalitet uteslutande med att de luras in i gängen, de lockas eller utnyttjas. Kristdemokraterna menar till exempel att gängkriminalitet inte skulle vara lika lockande om de gängkriminella inte kunde ”flasha med sina status och lyx-symboler i rekryteringen”¹⁴⁸. Sådana uttalanden får det att framstå som att gängkriminalitet är något attraktivt för barnen och osynliggör möjligheten att barnen tar sig in i gängkriminaliteten på grund av behov.

Samtidigt som barnen uppmålas som oskyldiga i den meningen att de inte gör ett aktivt val in i kriminaliteten, så ignoreras den sociala och ekonomiska verkligheten barnen kommer ifrån, där de till exempel behöver köpa mat till sin familj eller få vara del av en gemenskap.

Jag tror att vi behöver ett perspektiv i skifte på den här gruppen personer som då tyvärr ofta är under 18 år. De är i lagens mening barn, men vi måste inse att de har ett fruktansvärt stort våldskapital, och de är tyvärr helt likgiltiga inför om andra människor drabbas, vilket vi ser om och om igen.¹⁴⁹ (M)

Moderaterna föreslår att gängkriminella barn inte längre ska betraktas som barn på samma sätt som tidigare. Barn som vanligtvis uppfattas som oskyldiga och som i behov av skydd, framställs i stället här som farliga. De använder också uttryck som

---

¹⁴⁷ Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022). Minut: 18.47. Miljöpartiet.

¹⁴⁸ TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022). Minut: 23.12. Kristdemokraterna.

¹⁴⁹ Expressen. ”Debatt om gäng och kriminalitet: ”Tittar på Danmark” · Moderaterna vs. Socialdemokraterna”. Minut: 13.26. Moderaterna.

”dödliga 15-åringar”¹⁵⁰ vilket får även de gängkriminella barnen att framstå som hänsynslösa maskiner.

Diskursen om barnen verkar innehålla två grupper av barn. Den första är ”unga killar som är i riskzonen för gängkriminalitet”¹⁵¹, barnen som ännu inte hamnat i gängkriminaliteten. För att förhindra en sådan fortsatt utveckling krävs det enligt Centerpartiet att ”de ser en annan framtid än den kriminella”¹⁵² och skolan nämns som ett viktigt exempel för att möjliggöra det, vilket lägger ansvaret på samhället. Moderaterna vill i stället ”vidta kraftfulla insatser mot familjer redan tidigt”¹⁵³ och ”flytta på barnen tidigt, låt dem gå klart skolan i en annan miljö långt borta från både familj och gängkriminella vänner”¹⁵⁴. Vilket inte alls tar hänsyn till barnets behov av sin familj och kompisar.

Den andra gruppen barn består av de som redan befinner sig i gängkriminalitet, men för den här gruppen handlar inte diskussionen om hur de ska tas ut ur kriminaliteten, utan i största majoritet enbart om att straffa dem. Liberalerna anser att ”det är en kärlekshandling att ge dem en konsekvens”¹⁵⁵. Enligt Moderaterna måste vi ”skapa ungdomsfängelser”¹⁵⁶ och ”sänka straffbarheten till 13 år, ta bort ungdomsrabatten helt”¹⁵⁷. Sverigedemokraterna förespråkar ”en statlig pliktsskola där man placerar elever som begår kriminella handlingar i skolan eller som omger sig i gängmiljöer”¹⁵⁸. Kristdemokraterna instämmer att ”barn som begår allvarliga brott måste få konsekvenser”¹⁵⁹, men Miljöpartiet säger att ”de unga som växer upp i det här landet förtjänar att vi vill satsa på dem, inte straffa dem”¹⁶⁰.

Man måste ju faktiskt kunna utkräva ansvar från de individer som begår brott i Sverige, oaktat om du är 15 eller ifall du är 25 så måste det ju tillkomma en konsekvens.¹⁶¹ (SD)

---

¹⁵⁰ Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022). Minut: 05.35. Moderaterna.

¹⁵¹ SVT. ”Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)”. Minut: 6.43. Moderaterna.

¹⁵² Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022). Minut: 08.48. Centerpartiet.

¹⁵³ Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”. Minut: 25.56. Moderaterna.

¹⁵⁴ Ibid. Minut: 26.09. Moderaterna.

¹⁵⁵ Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022). Minut: 21.17. Liberalerna.

¹⁵⁶ SVT. ”Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)”. Minut: 13.14. Moderaterna.

¹⁵⁷ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 28.05. Moderaterna.

¹⁵⁸ Ibid. Minut: 20.52. Sverigedemokraterna.

¹⁵⁹ Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022). Minut: 14.42. Kristdemokraterna.

¹⁶⁰ Ibid. Minut: 20.22. Miljöpartiet.

¹⁶¹ SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022). Minut: 19.56. Sverigedemokraterna.

Sverigedemokraterna tar inte hänsyn till ålder på de gängkriminella, även om det är ett barn ska det straffas. Det framstår alltså som att barn endast ska beaktas som barn fram tills att de begått ett brott, eller till och med bara har umgänge i gängmiljöer. Debatterna handlar i stor utsträckning om att förhindra att fler barn hamnar i gängkriminalitet, men de barnen som redan befinner sig där verkar redan vara förlorade och deras rättigheter tas inte hänsyn till. Tillsammans med ett ensidigt fokus på unga pojkar som mördare, och inte som mördade, osynliggörs att barn är offer.

5. Resultat och diskussion

5.1. Sammanfattning av resultat

En diskursanalys av nio debatter om gängkriminalitet visar att den politiska diskursen om 'gängkriminella' innehåller avhumanisering. Den hegemoniska diskursen visar sig vara att gängkriminella är invandrapojkar som hellre skjuter ihjäl varandra och tjänar stora summor pengar än är en del av samhället. En sådan representation görs genom att tillskriva gängkriminella både animaliska och mekaniska avhumaniserande egenskaper: brist på kultur, grovhet, amoralitet, brist på självbehärskning, irrationalitet, barnliknande, kylighet, stelhet, passivitet, utbytbarhet och ytlighet.

I debatterna återfinns även motdiskurser, som framför allt utgörs av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Inom dessa tillskrivs gängkriminella i stället mänskliga egenskaper som känslomässig lyhördhet, mellanmänsklig värme, agens och individualitet. Den tydligaste distinktionen mellan de politiska blocken är att vänstersidan problematiserar samhället medan högersidan målar upp att problemet är individer med bristande normer och värderingar. När individerna görs till problemet blir människorna *något* som ska bekämpas, där de inte längre anses ha rättigheter som samhällsmedborgare till stödinsatser och ett värdigt liv.

Det faktum att även barn är gängkriminella tar inte politikerna någon vidare hänsyn till. Debatten har ett stort fokus på att förhindra fortsatt rekrytering av barn men saknar helt en diskussion om att hjälpa barnen som redan befinner sig i gängkriminaliteten. Dessa uppfattas därför som förlorade och oförbätterliga, vilket legitimerar förslag på mycket hårdare straff, som är det enda högersidan pratar om i relation till gängkriminella barn.

5.2. Diskussion

Arbetet med egenskaper som analysverktyg gav tydligare resultat än förväntat. Utan att explicit ha hört eller lagt märke till tillskrivningar av de avhumaniserande egenskaperna tidigare, var jag beredd på att det kunde bli långdragna tolkningar. En av grunderna till intresset för att undersöka ett avhumaniserande språk var Liberalernas uttalande om gängkriminella som "lättkränkta människor, oempatiska människor och fullständigt hänsynslösa människor"¹⁶². I detta görs tydliga egenskapstillskrivningar, men det uttrycktes en tid efter att valet var avgjort. Därför tänkte jag att man vågade uttrycka sig mer rakt fram än tidigare, för att det var

---

¹⁶² Statsrådsberedningen. Pressträff om regeringens 100 första dagar: Ny offensiv mot gängkriminalitet kopplat till Tidöavtalet. Se videoklipp ungefär minut 19:30.

högerblocket som vann valet, vilket i någon form bekräftade att folket köpte deras hårda inställning till gängkriminaliteten. Alltså att Liberalernas uttalande möjliggjorts av en hårdare diskursiv upptrappning. Det visade sig till viss del vara sant eftersom sådana explicita tillskrivningar inte återfanns i debatterna som undersöktes, med undantag för egenskapen hänsynslöshet. Kopplingen mellan debattens formuleringar och Haslams egenskaper blev ändå väldigt tydlig.

Hänsynslöshet var dessutom inte en egenskap som Haslam själv använde. Varpå hänsynslöshet utgör ett tydligt exempel på hur Haslams förståelse av de avhumaniserande egenskaperna kan ta sig uttryck på olika sätt. Baksidan av detta är såklart att tolkningarna som gjorts är mina egna. Analysens pålitlighet ska dock inte ha påverkats av detta då resonemanget alltid redogjorts för. Detta väckte också en fråga kring tillräckligheten hos avhumaniseringsteorier. Haslams modell är den mest allomfattande, men jag funderade ändå över fler dimensioner av avhumanisering under arbetet med materialet. Till exempel betydelsen av inkludering, att det inte bara handlar om hur man pratar *om* någon, utan också vem eller vilka man pratar om det med och vilka som får sin röst hörd? Och vad pratar man *inte* om? Till exempel att man inte pratar och därmed inte sörjer de gängkriminella som gått bort till följd av gatuvåldet. Haslams teori fokuserar på språkliga framställningar, vilket var ett medvetet val att använda för att passa uppsatsens undersökning, men för att göra en helt täckande undersökning om avhumanisering skulle därmed kanske fler dimensioner inkluderas. Det ska dock tydliggöras att Haslam inte exkluderande tar diskursiv hänsyn, utan Haslam visar även på avhumaniserande praktiker som till exempel fysiskt våld. Hur man agerar och vad man gör i praktiken bidrar också till avhumanisering. Till syvende och sist var detta möjligt att påvisa i den här undersökningen ändå, vilket var överraskningen med modellen. Till exempel inkludering: eftersom att inkludera någon kan tolkas som att tillskriva denna med agens och individualitet.

Utöver detta var det enda hindret för arbetet att debatter har otillgängliggjorts. Jag visste att TV4 och SVT hade haft slutdebatter inför valet 2022 och när dessa inte kom upp som resultat i samband med sökorden på de olika hemsidorna, sökte jag på dem specifikt. Då framkom det att de inte är tillgängliga längre, varpå arkiveringens betydelse för forskning blev tydlig. Debatterna kanske finns i något forskningsarkiv men oavsett försvårar det offentlighetens möjligheter att granska och kritisera.

Resultaten som visar på avhumanisering följs av att det viktigaste i debatterna har kommit att bli att få bort problemet, att "utrota" gängkriminaliteten. På så sätt görs det mindre relevant *hur* problemet bemöts och i enlighet med den tidigare forskningen är det så inhumana metoder kommer att accepteras i större utsträckning. Detta syns i och med alltmer repressiva förslag, till och med gentemot

barn. Genom att endast undersöka nio debatter bekräftas både den tidigare forskningens orsaker och konsekvenser av avhumanisering. Den här undersökningen bidrar till det forskningsfältet men framför allt ger den mening till att fortsätta forska om politikernas avhumanisering, en ännu outforskad viktig aktör gällande förekomsten av avhumanisering. Ytterligare intressant forskning vore att undersöka motdiskurser i större utsträckning. Det här arbetet fann tydligt kontrasterande diskurser till den hegemoniska, men faktum kvarstår att dessa får betydligt litet medialt utrymme. Vidare forskning om motdiskursernas betydelse, möjligheter och begränsningar hade därför varit meningsfullt.

Som sagt ovan började jag även fundera kring vad som *inte* pratas om i debatterna. Något som tydligt saknas är perspektiv från icke pojkar och män. Det är problematiskt att det endast pratas om pojkar och män utan att ha en diskussion om varför. Det finns därför mening för vidare forskning att undersöka hur ett sådant uteslutande drabbar andra sociala kategoriers erfarenheter, men också vad det får för konsekvenser för männen, inte minst utifrån stereotypen om den farliga muslimske mannen. Med tanke på den här studiens resultat, som indikerar på samstämmighet med Goffs m.fl. upptäckter om svarta barns förnekade oskyldighet i egenskap av barn, bör även en tydligare postkolonial undersökning göras av hur 'gängkriminella' (barn) framställs.

Till sist vill jag återkoppla till Perrone och Chesney-Linds två olika diskurser om 'kriminella barn'. Fallen Angels utgår ifrån att barn är oskyldiga och att det är 'världen' som är ond, medan Little Monsters menar att barnen till sin natur är onda. Den här uppsatsens resultat visar på en tydlig Little Monsters-diskurs. Det intressanta är att en sådan diskurs ofta undviker att synliggöra åldern på barnen, för att det trots allt finns en uppfattning om att desto yngre någon är desto hemskare är det att utsätta denna för hård behandling. I de här debatterna framhävs i stället den unga åldern snarare för att visa på hur hemsk den här gruppen människor är som redan i så tidig ålder kan begå så hemska saker. Det övergripande resultatet att politikerna inte tar någon hänsyn till gängkriminella barns utsatthet eller rättigheter, krockar med bilden av Sverige som ett framgångsland gällande barns rättigheter.

6. Sammanfattning

Uppsatsens syfte har varit att undersöka om det sker en avhumanisering av 'gängkriminella' under riksdagspolitiska debatter om gängkriminalitet, för att i sin tur kunna bidra till en problematisering och medvetenhet om dess eventuella existens och konsekvenser. Intresset för en sådan undersökningen uppstod i takt med en intensifierad samhällsdebatt vars probleminramning av gängkriminalitet skiljde sig starkt från vittnesmål av personer som befinner sig i gängkriminella miljöer. Undersökningen har bestått av en diskursanalys av nio muntliga politiska debatter om gängkriminalitet utifrån två frågeställningar:

- Är riksdagspartiers diskurs om 'gängkriminella' avhumaniserande? I så fall på vilket sätt?
- Hur förhåller sig politikerna till att även barn är 'gängkriminella'?

Med utgångspunkt i diskursteori och Nick Haslams teori om avhumanisering undersöktes vilka egenskaper 'gängkriminella' tillskrivs av politikerna. Det analysen sammanfattningsvis kom fram till är att den hegemoniska diskursen om 'gängkriminella' är avhumaniserande. Det är den genom att explicit eller implicit tillskriva 'gängkriminella' både mekaniskt och animaliskt avhumaniserande egenskaper. Det fanns även motdiskurser som kontrasterade den avhumaniserande diskursen genom ett erkännande av mänskliga egenskaper. Denna utgjordes framför allt av Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Till sist är politikerna måna om att inte fler barn ska hamna i gängkriminalitet, men deras förhållningssätt till barn som redan befinner sig i gängkriminalitet är enbart att de ska straffas, som om de vore vuxna.

7. Referenser

- Aftonbladet. ”Se Aftonbladets partiledardebatt 2022”, 17 aug 2022, Youtube-video, [Se Aftonbladets partiledardebatt 2022 - YouTube](#).
- Bergström, Göran och Ekström, Linda. Diskursanalys. I *Textens mening och makt*, Bergström, Göran och Boréus, Kristina (red.), 253-302. Lund: Studentlitteratur, 2018, fjärde upplagan.
- Bris. *Barns rättigheter i skottlinjen: Om gängkriminalitet och barns uppväxtvillkor*. BrandFactory, 2022. [Ny rapport från Bris – om gängkriminalitet och barns uppväxtvillkor | Bris - Barnens Rätt i Samhället](#) (Hämtad 2023-05-15).
- Brå, *Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder*. Stockholm: Brå, 2021. [Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).
- Brå, *Konstaterade fall av dödligt våld 2022*. Stockholm: Brå, 2023. [Konstaterade fall av dödligt våld - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).
- Brå. *Kriminella nätverk och grupperingar*. Stockholm: Brå, 2016. [Kriminella nätverk och grupperingar - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Cameron, C. Daryl; Harris, Lasana T. och Payne, B. Keith. The Emotional Cost of Humanity: Anticipated Exhaustion Motivates Dehumanization of Stigmatized Targets. *Social Psychological and Personality Science*. Vol. 7, nr. 2, 2015: 105-112. doi: 10.1177/1948550615604453.
- Castano, Emanuele och Giner-Sorolla, Roger. Not quite human: infrahumanization in response to collective responsibility for intergroup killing. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 90, nr. 5, 2006: 804-818. doi: 10.1037/0022-3514.90.5.804.
- Cetin, Evin och Liljestränd, Jens. *Mitt ibland oss*. Stockholm: Mondial, 2022.
- Dahlstedt, Magnes och Lozic, Vanja. Managing urban unrest: problematising juvenile delinquency in multi-ethnic Sweden. *Critical and radical social work: An International Journal*. Vol. 5, nr. 2, 2017: 207-222. <https://doi.org/10.1332/204986017X14933953111175>.
- Dalsklev, Madeleine och Kunst, Jonas R. The effect of disgust-eliciting media portrayals on outgroup dehumanization and support of deportation in a Norwegian example. *International Journal of Intercultural Relations*. Vol. 47, 2015: 28-40. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2015.03.028>.

- Dragic, Marijana och Sima, Lotta. Polisen: över tusen barn och unga i kriminella nätverk i Sverige. *SVT Nyheter*. 2022. [Polisen: Över tusen barn och unga i kriminella nätverk i Sverige | SVT Nyheter](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Esses, Victoria; Veenvliet, Scott; Hodson, Gordon och Mihic, Ljiljana. Justice, Morality, and the Dehumanization of Refugees. *Social Research Research*. Vol. 21, nr. 1, 2008: 4-25. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10-1007/s11211-007-0058-4>.
- Expressen. ”Debatt: hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion”, 13 dec 2021, Youtube-video, ([DEBATT: Hur ska gängkriminaliteten stoppas? V och M möts i studion - YouTube](#)).
- Expressen. ”Debatt om gäng och kriminalitet: ”Tittar på Danmark” · Moderaterna vs. Socialdemokraterna”, 8 sep 2022, Youtube-video, [Debatt om gäng och kriminalitet: "Tittar på Danmark" · Moderaterna vs. Socialdemokraterna - YouTube](#).
- Expressen. ”Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården”, 16 aug 2022, Youtube-video, [Expressens partiledardebatt 2022 · Kriminalitet · Skola · Integration · Vården - YouTube](#).
- Fincher, Katrina M. och Tetlock, Philip E. Perceptual dehumanization of faces is activated by norm violations and facilitates norm enforcement. *Journal of Experimental Psychology: General*. Vol. 145, nr. 2, 2016: 141-146. <https://doi.org/10.1037/xge0000132>.
- Greenhalgh, Elizabeth M. och Watt, Susan E. Preference for consistency and value dissimilarities in dehumanization and prejudice toward asylum seekers in Australia. *European Journal of Social Psychology*. Vol. 45, nr. 1, 2014: 110-119. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2066>.
- Goff, Phillip A.; Jackson, Matthew C.; Di Leone, Brooke A.L.; Culotta, Carmen M. och DiTomasso, Natalie A. The essence of innocence: Consequences of dehumanizing Black children. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 106, nr. 4, 2014: 526-545. <https://doi.org/10.1037/a0035663>.
- Grip, Lina och Lönnqvist, Emeli. *Kort om straffskärpningar*. Stockholm: Kriminalvården Digitaltryck, 2021. [Kort om straffskärpningar | Kriminalvården \(kriminalvarden.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Hall, Stuart. *Policing the Crisis: Mugging, the State, and Law and Order*. London: Macmillan, 1978.
- Haslam, Nick. Dehumanization: An Integrative Review. *Personality and Social Psychology Review*. Vol. 10, nr. 3, 2006: 252-264. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1003_4.

- Haslam, Nick och Stratemeyer, Michelle. Recent research on dehumanization. *Current Opinion in Psychology*. Vol. 11, 2016: 25-29. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.009>.
- Hällsten, Martin; Szulkin, Ryszard och Sarnecki, Jerzy. Crime as a price of inequality? The gap in registered crime between childhood immigrants, children of immigrants and children of native Swedes. *British Journal of Criminology*. Vol. 53, nr. 3, 2013: 456–481. doi: 10.1093/bjc/azt005.
- Johan Wikén. Ulf Kristersson (M): Gängen är Sveriges inhemska terrorister. *SVT Nyheter*. 2021. [Ulf Kristersson \(M\): Gängen är Sveriges inhemska terrorister | SVT Nyheter](#) (Hämtad 2023-04-24).
- Kelman, Herbert C. Violence without moral restraint: Reflections on the dehumanization of victims and victimizers. *Journal of Social Issues*. Vol. 29, nr. 4, 1973: 25–61.
- Kollektiv Sorg [@kollektivsorg]. Instagram. [Kollektiv Sorg \(@kollektivsorg\) • Foton och videor på Instagram](#).
- Kollektiv Sorg. Kollektiv sorg – ett öppet brev mot gatuvåldet i Sverige. *Amnesty*. 2023. [Kollektiv Sorg - öppet brev - Amnesty Sverige](#) (Hämtad 2023-04-24).
- Kteily, Nour; Bruneau, Emile; Waytz, Adam och Cotterill, Sarah. The ascent of man: Theoretical and empirical evidence for blatant dehumanization. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 109, nr. 5, 2015: 901-931. <https://doi.org/10.1037/pspp0000048>.
- Lunabba, Nicolas. *Blir du ledsen om jag dör?* Stockholm: Natur & Kultur, 2022.
- Moderaterna. Moderaterna vill påskynda arbetet med att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng. *Moderaterna*. 2022. [Moderaterna vill påskynda arbetet med att göra det straffbart att vara med i kriminella gäng | Moderaterna](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Mulinari, Leandro Schclarek. *Race and Order: Critical Perspectives on Crime in Sweden*. Diss., Stockholm Universitet, 2020.
- Nagar, Rotem och Maoz, Ifat. Predicting Jewish-Israeli Recognition of Palestinian Pain and Suffering. *Journal of Conflict Resolution*. Vol. 61, nr. 2, 2017: 372-397. doi: 10.1177/0022002715590875.
- Nationalencyklopedin*. Gängbrottslighet. [gängbrottslighet - Uppslagsverk - NE.se](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Nguyen, Nicole. *Det gängkriminella säkerhetshotet*. Försvarshögskolan, 2022.
- Oliver, Sophie. Dehumanization: Perceiving the Body as (In)Human. I *Humiliation, Degradation, Dehumanization*. Kaufmann, Paulus; Kuch, Hannes; Neuhäuser, Christian och Webster, Elaine (red.), 85-97. Springer Science+Business Media B.V., 2011. doi: 10.1007/978-90-481-9661-6_7.

- Pascalidou, Alexandra. Mammorna i våldets skugga. (Dokumentärserie) SVT, 2022. [Mammorna i våldets skugga | SVT Play](#).
- Perrone, Paul A. och Chesney-Lind, Meda. Representations of Gangs and Delinquency: Wild in the Streets? *Social Justice*. Vol. 24, nr. 4, 1997: 96-116.
- Polisen. *Möte i Polismyndighetens insynsråd*. Stockholm: Polisen, 2020. PDF finns om en söker på ”protokoll 15 september 2020” [Sök på webbplatsen | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25)
- Polisen. Organiserad brottslighet – polisens arbete. *Polisen*. 2019. [Organiserad brottslighet | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Polisen. Polisens arbete. *Polisen*. [Polisens arbete | Polismyndigheten](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Polisen. Sprängningar och skjutningar – polisens arbete. *Polisen*. 2023. [Sprängningar och skjutningar | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).
- Polisen. *Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020-2024*. Stockholm: Polisen, reviderad 2023. PDF finns om en söker på ”polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020-2024” [Sök på webbplatsen | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#) (Hämtad 2023-04-24).
- Prati, Francesca; Crisp, Richard J. och Rubini, Monica. Counter-stereotypes reduce emotional intergroup bias by eliciting surprise in the face of unexpected category combinations. *Journal of Experimental Social Psychology*. Vol. 61, 2015: 31-43. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2015.06.004>.
- Quintana Melin, Mariela. Polisen: 1200 gängkriminella är minderåriga. *Sveriges Radio*. 2022. [Polisen: 1 200 gängkriminella är minderåriga - Nyheter \(Ekot\) | Sveriges Radio](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Salihu, Diamant. *Tills alla dör*. Stockholm: Mondial, 2021.
- SFS 2018:1197, *Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*.
- Stevenson, Margaret C.; Malik, Sarah E.; Totton, Rebecca R. och Reeves, Rebecca D. Disgust Sensitivity Predicts Punitive Treatment of Juvenile Sex Offenders: The Role of Empathy, Dehumanization, and Fear. *Analyses of Social Issues and Public Policy*. Vol. 15, nr. 1, 2014: 177-197. <https://doi.org/10.1111/asap.12068>.
- Statsrådsberedningen. Pressträff om regeringens 100 första dagar: Ny offensiv mot gängkriminalitet kopplat till Tidöavtalet. *Regeringskansliet*. 2023. [Pressträff om regeringens 100 första dagar: Ny offensiv mot gängkriminalitet kopplat till Tidöavtalet - Regeringen.se](#) (Hämtad 2023-04-24).

- Sundin, Kalle. *Nedskärningarna bakom den hårda retoriken*. Stockholm: Kommunals vaktmästeri, 2021. [Nedskärningarna bakom den hårda retoriken: så har svensk politik låtit gängkriminaliteten gro – Katalys](#) (Hämtad 2023-04-25).
- Sveriges Radio. Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna (2 sep 2022) (Radioprogram). Sveriges Radio, 2022. [Slutdebatten – Ekots stora debatt mellan partiledarna 2 september 2022 - Val 2022 | Sveriges Radio](#).
- SVT. ”Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell (M) – Morgan Johansson (S)”, 20 juli 2021, Youtube-video, [Gängkriminalitet och skjutningar: debatt mellan Johan Forsell \(M\) - Morgan Johansson \(S\) - YouTube](#).
- SVT. Sverige möts – Gängkriminaliteten (28 mars 2023) (TV-program). SVT, 2023. [Sverige möts – Gängkriminaliteten | SVT Play](#).
- SVT. Sverige möts – Lag och ordning (15 jun 2022) (TV-program). SVT, 2022. [Sverige möts – Ons 15 jun 2022 20:00 | SVT Play](#).
- SVT. Våra barn dör (Nyhetsdokumentär). SVT, 2023. [Våra barn dör | SVT Play](#).
- SVT. Vem ska rädda barnen? (Dokumentär). SVT, 2022. [Vem ska rädda barnen? | SVT Play](#).
- Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige, 2022. Finns tillgänglig på: [Överenskommelse för Sverige | Moderaterna](#).
- Trounson, Justin S.; Critchley, Christine och Pfeifer, Jeffrey E. Australian attitudes toward asylum seekers: roles of dehumanization and social dominance theory. *Social Behaviour & Personality: An International Journal*. Vol. 43, nr. 10, 2015: 1641-1655. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.2224/sbp.2015.43.10.1641>.
- TV4. Malou efter tio – Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD (maj 2022) (TV-program). TV4, 2022. [Så vill politikerna krossa gängen – diskussion mellan M, V och KD \(tv4play.se\)](#).
- Winther Jörgensen, Marianne och Phillips, Louise. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur, 2000.
- Zhang, Hong; Chan, Darius K.-S.; Teng, Fei och Zhang, Denghao. Sense of interpersonal security and preference for harsh actions against others: The role of dehumanization. *Journal of Experimental Social Psychology*. Vol. 56, 2015: 165-171. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.09.014>.